

Särskild rapport

Energieffektivitet i företag:

vissa energibesparingar men brister i planeringen
och i valet av projekt

EUROPEISKA
REVISIONSRÄTTEN

Innehållsförteckning

	Punkt
Sammanfattning	I–XII
Inledning	01–20
Energieffektiviteten i EU	01–15
Kommissionens och medlemsstaternas roll	16–20
Revisionens inriktning och omfattning samt revisionsmetod	21–33
Iakttagelser	34–120
Oklar koppling mellan EU:s finansiering och företagens behov	34–64
Kommissionen identifierade inte behovet av EU-medel	35–39
De flesta medlemsstater fastställer mål som rör energieffektivitet i företag, men de är inte nödvändigtvis kopplade till målen i de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet	40–45
Det planerade stödet har minskat under de senaste åren och merparten av medlen är koncentrerade till ett fåtal medlemsstater	46–51
De operativa programmen tillhandahöll huvudsakligen bidrag och motiverade inte detta val	52–64
Medlemsstaternas förfaranden främjade ofta effektivitet	65–106
De flesta förfaranden för att välja ut projekt kräver att ansökningarna innehåller uppgifter om förväntade energibesparingar, vanligtvis validerade genom energibesiktningar	67–73
De förvaltande myndigheterna fastställer i allmänhet prestationsstandarder på miniminivå	74–80
Investeringar i energieffektivitet kan vara effektiva utan offentligt stöd	81–88
Finansiella indikatorer, kraftfulla prestationsverktyg som förbises av förvaltande myndigheter	89–106

Den nuvarande prestationsramen mäter inte EU-finansieringens totala bidrag 107–120

Den gemensamma prestationsramen tillgängliggjorde inte konsoliderad information om output och resultat 108–116

Enligt uppskattningar kommer EU-finansierade energieffektivitetsprojekt att ge ett blygsamt bidrag till EU:s mål 117–120

Slutsatser och rekommendationer 121–139

Bilagor

Bilaga I – Analys av projekt i databasen

Bilaga II – Urvalskarakteristika

Akronymer och förkortningar

Ordlista

Kommissionens svar

Tidslinje

Vi som arbetat med revisionen

Sammanfattning

I Energieffektivitet är en viktig del i EU:s ambition att bli koldioxidneutralt senast 2050. Större förbättringar av energieffektiviteten krävs i framtiden för att EU ska kunna uppnå detta mål.

II Alla sektorer i ekonomin har potential att bidra till energieffektiviteten. Vi har i en rad rapporter på senare tid granskat åtgärder för energieffektivitet i stora energiintensiva industrier, byggnader och produkter och beslutade att komplettera vår analys genom att undersöka stödet till investeringar i företags energieffektivitet. Syftet var att ge nya analytiska insikter utifrån uppgifter om energieffektivitetsprojekt som medfinansieras av EU.

III Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden har varit de mest betydande EU-fonderna för att förbättra energieffektiviteten i företag och anslag 2,4 miljarder euro under perioden 2014–2020.

IV Vid vår revision undersökte vi om medlen har använts på ett sunt sätt genom att analysera huruvida

- kommissionen och medlemsstaterna bedömde hur EU-medlen lämpligast skulle användas med hänsyn till energieffektivitetsmålen,
- medlemsstaternas förfaranden främjade valet av effektiva projekt,
- resultaten av finansieringen kan påvisas.

V Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden har genom en särskild prioritering gett möjlighet till medfinansiering av satsningar på energieffektivitet i företag, men kommissionen och medlemsstaterna har inte gjort någon bedömning av förbättringspotentialen i företagen eller motiverat företagens behov av EU-finansiering under perioden 2014–2020.

VI På programnivå fann vi att planeringen av medlen inte var förenlig med de nationella energieffektivitetsprioriteringarna och att valet av finansieringsinstrument inte motiverades.

VII För att välja ut projekt krävde myndigheterna in uppskattningar av förväntade energibesparingar som hade validerats av experter. Myndigheterna krävde även att projekten visade att de skulle uppnå en miniminivå av energibesparingar och att de

uppfyllde vissa effektivitetskriterier, till exempel förhållanden mellan kostnader och besparingar.

VIII Vi noterade att det, enligt uppskattningarna, var billigare att spara en enhet av energi än att betala för samma mängd elektricitet (den vanligaste energikällan). Det innebär att investeringarna i allmänhet var effektiva.

IX Stödmottagarna använde finansiella indikatorer för att bedöma projektens lönsamhet och i synnerhet återbetalningstiden. De flesta myndigheter hade inte använt sådana indikatorer vid valet av projekt. Återbetalningstider som översteg investeringens livslängd innebar att projekten hade lägre effektivitet, det vill säga högre kostnader för att uppnå samma mängd energibesparingar. Användningen av effektivitetskriterier minskade inte den genomsnittliga kostnaden för att spara energi.

X Indikatorer för att mäta energieffektivitetsförbättringar i företag är programspecifika och kan därför inte aggregeras på EU-nivå. För den nuvarande programperioden (2021–2027) har gemensamma prestationsindikatorer för energieffektivitet fastställts. De är dock inte förenliga med andra EU-rapporteringskrav och lämnar utrymme för att investeringar i förnybar energi betraktas som energieffektivitetsprojekt.

XI Vi extrapolerade de förväntade genomsnittliga energibesparingarna för varje investerad euro i projekten i vårt urval till hela databasen av energieffektivitetsprojekt. Resultatet visade att de potentiella årliga besparingarna för alla program motsvarar omkring 0,3 % av de årliga besparingsinsatser som krävs av EU-27 för att nå de aktuella energieffektivitetsmålen för 2030.

XII Vi rekommenderar kommissionen att

- bedöma de sammanhållningspolitiska medlens potentiella och faktiska bidrag till energieffektiviteten,
- kontrollera om valet av finansieringsinstrument har motiverats på lämpligt sätt.

Inledning

Energieffektiviteten i EU

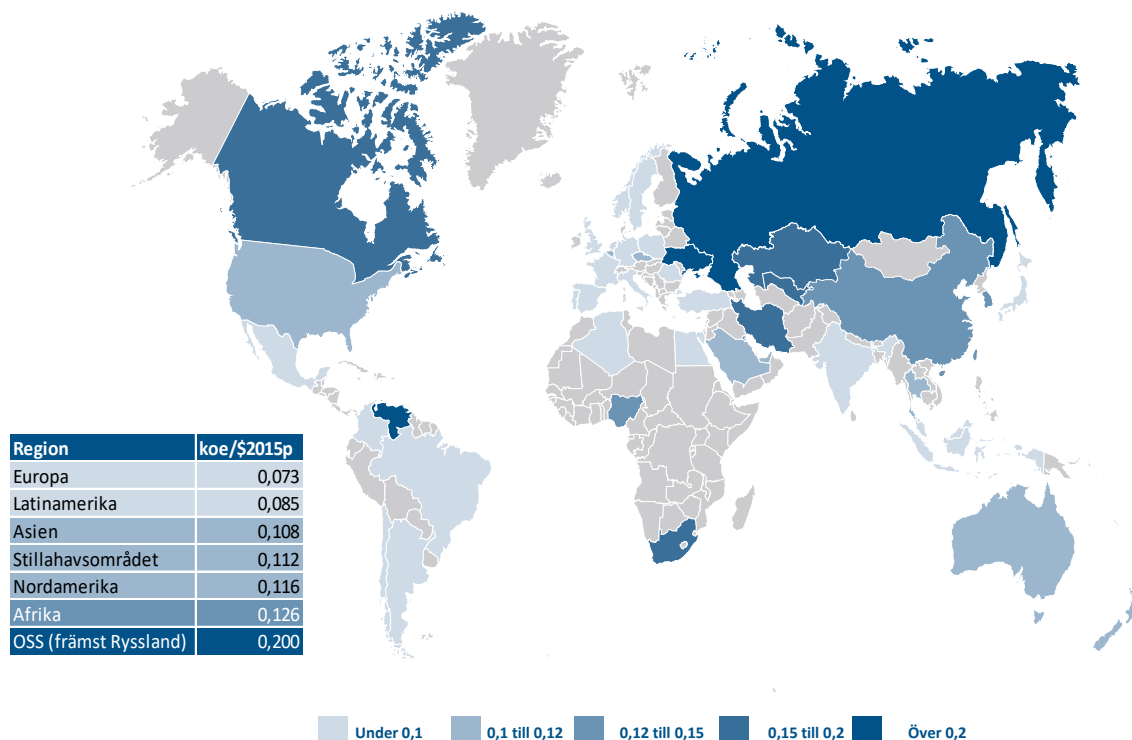
01 Energieffektivitet är en viktig del i EU:s ambition att bli koldioxidneutralt senast 2050. Denna ambition återspeglas i kommissionens initiativ om den europeiska gröna given och 55 %-paketet. Att förbättra energieffektiviteten innebär att man förbättrar förhållandet mellan produktion och energiinsats, det vill säga minskar den energianvändning som krävs för att uppnå samma produktion eller uppnår mer produktion med samma energiinsats.

02 Förbättrad energieffektivitet bidrar till att minska energiintensiteten i ekonomin, det vill säga förhållandet mellan den inhemska bruttoenergianvändningen och bruttonationalprodukten (BNP). Energiintensiteten minskar även genom strukturella ekonomiska förändringar, till exempel vid övergångar från tillverkningsindustrin till tjänstesektorn.

03 Europa har en relativt hög energianvändning per capita men är ändå den region som har den lägsta primärenergiintensiteten per BNP-enhet vid köpkraftsparitet, enligt *World Energy Council*¹. Det innebär att man i Europa är relativt effektiv när det gäller att omvandla energi till BNP. **Figur 1** visar energiintensiteten för olika länder och regioner under 2019.

¹ World Energy Council, *Energy efficiency: A straight path towards energy sustainability*, 2016.

Figur 1 – Energiintensitet under 2019

Källa: *Global Energy Statistical Yearbook 2020*, Enerdata.

04 Trots pågående förbättringar har Internationella energiorganet uppskattat att det finns potential för att minska energiintensiteten i Europa med minst 2,5 % per år mellan 2017 och 2030². Kommissionen har uppskattat att den ekonomiska potentialen för att minska den slutliga energianvändningen fram till 2030, jämfört med om man fortsätter som vanligt, är 16 % för den kommersiella sektorn respektive 23,5 % för industrin³.

05 EU har fastställt mål för att förbättra energieffektiviteten, nämligen att minska den slutliga energianvändningen med 20 % fram till 2020 respektive 32,5 % fram till 2030 jämfört med den energianvändning som beräknades för dessa år i referensscenariot från 2007, på grundval av Primes-modellen⁴. Kommissionen uppskattar att de befintliga EU-målen för förnybara energikällor och energieffektivitet

² IEA, *Annual average change in energy intensity by region and scenario*, 1990–2030.

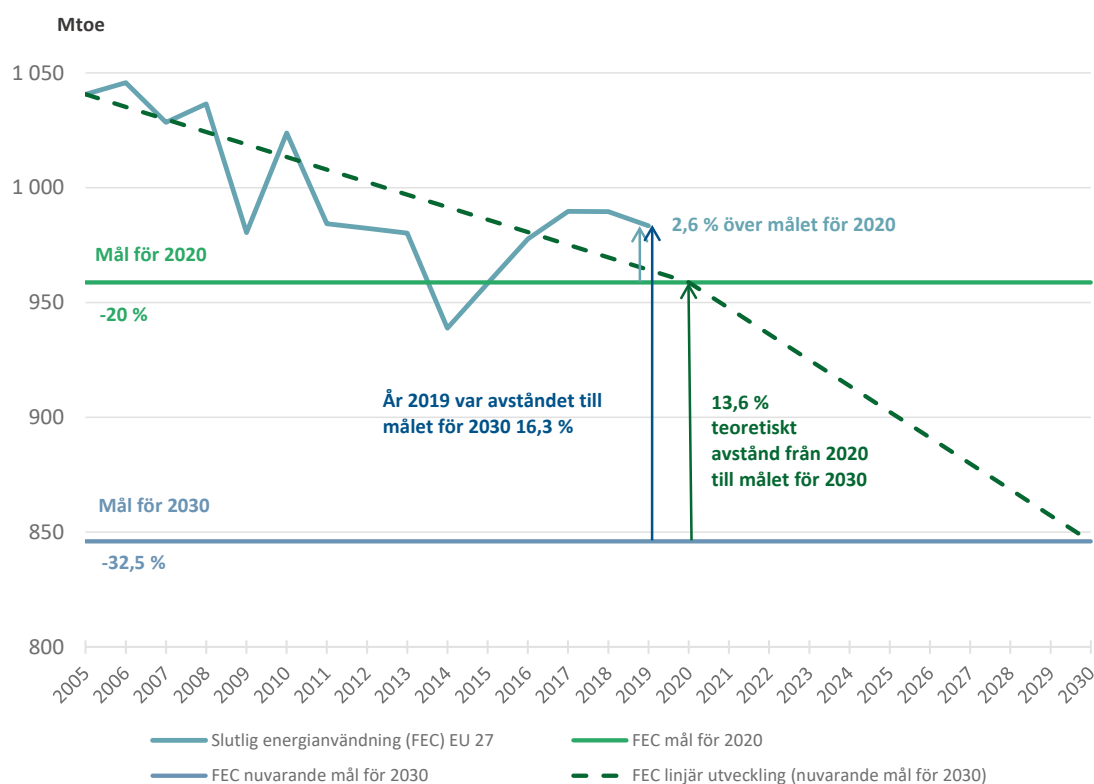
³ Tabell 1 i kommissionens studie *Technical assistance services to assess the energy savings potentials at national and European level, Summary of EU results*, februari 2021.

⁴ Europeiska kommissionen (2008), *EU-27 Energy baseline scenario*, uppdatering 2007.

tillsammans kommer att minska EU:s utsläpp med omkring 45 % fram till 2030⁵. Mer nyligen har kommissionen, inom ramen för målet att uppnå ett klimatneutralt EU till 2050, föreslagit ytterligare förbättringar av energieffektiviteten, nämligen att den slutliga energianvändningen ska minska med 36 % fram till 2030 baserat på ett referensscenario från 2007⁶.

06 Kommissionen analyserar medlemsstaternas samlade framsteg mot EU:s mål för 2020 och 2030. Den senaste bedömningen av framstegen visar att EU:s slutliga energianvändning 2019 låg 2,6 % över EU:s mål för 2020, anpassat för EU-27 (se [figur 2](#))⁷.

Figur 2 – Framsteg mot att uppnå EU:s åtaganden om energieffektivitet

Källa: Revisionsrätten, på grundval av uppgifter från GD Energi, 2020.

⁵ Europaparlamentet, *European policies on climate and energy towards 2020, 2030 and 2050*, IPOL_BRI(2019)631047.

⁶ Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om energieffektivitet (omarbetning), COM(2021) 558 final, 14.7.2021.

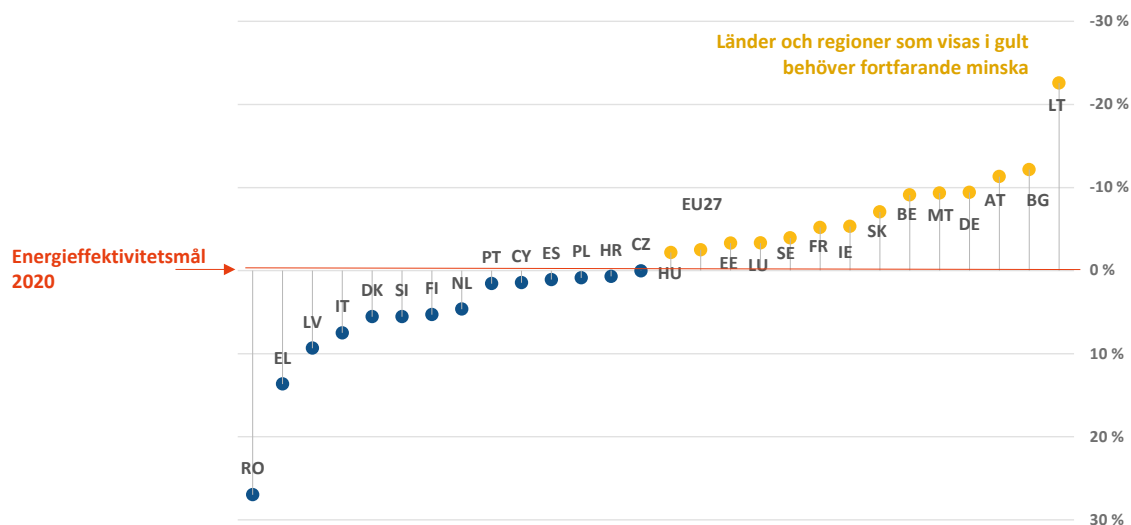
⁷ Sidan 13 i rapporten *Tillståndet i energunionen 2021 – Att bidra till den europeiska gröna given och unionens återhämtning*, COM(2021) 950 final.

07 Medlemsstaterna har individuella mål för att minska sin energianvändning eller energiintensitet. De fastställer de nationella målen med beaktande av ekonomiska och strukturella överväganden för att bidra till att EU:s övergripande mål för energieffektivitet uppnås.

08 Sedan 2014 har Belgien, Bulgarien, Tyskland, Estland, Frankrike, Litauen, Österrike och Sverige haft som mål att minska energianvändningen. Andra medlemsstater förutsätts bibehålla sina nivåer eller begränsa ökningen av användningen för att uppnå målen.

09 *Figur 3* visar att år 2019, före effekterna av covid-19, låg 13 av de 27 medlemsstaterna (markerade i gult) över sina indikativa mål för 2020, inklusive alla medlemsstater som hade ett mål om att minska sin energianvändning.

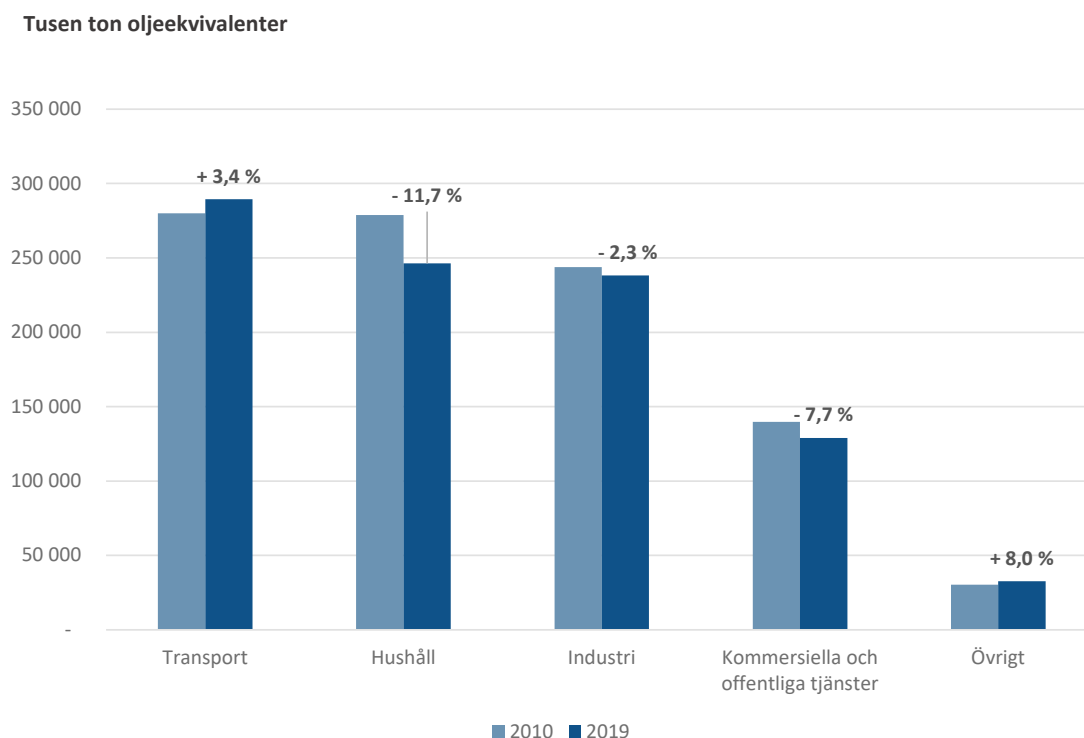
Figur 3 – Slutlig energianvändning under 2019 jämfört med målet för 2020

Källa: Revisionsrätten, på grundval av uppgifter från GD Energi (2021).

10 De olika sektorerna i ekonomin förväntas bidra i olika grad till minskningen av den totala energianvändningen. I **figur 4** visas varje sektors bidrag till minskningen av energianvändningen i EU under 2019 jämfört med 2010. Industrin var 2019 fortfarande den tredje största kategorin slutanvändare av energi i EU-27, med en andel på 26 %.

Figur 4 – Slutlig energianvändning per sektor i EU-27 under 2019 jämfört med 2010

Källa: Revisionsrätten, på grundval av uppgifter från Eurostat och [det gemensamma forskningscentrumets rapport Energy Consumption and Energy Efficiency trends in the EU-28, 2000–2018](#).

11 Företag kan ingå i alla sektorer ovan utom hushåll. Kommissionen definierar ett företag som varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett dess juridiska form⁸. Vi använder denna definition i hela rapporten.

⁸ Artikel 1 i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36).

12 Energieffektivitetsdirektivet⁹ är det viktigaste rättsliga instrumentet när det gäller energieffektivitet. Det kräver att medlemsstaterna vidtar åtgärder för att uppnå det nationella energieffektivitetsmålet som i sin tur bidrar till att EU:s mål uppnås. I sina nationella handlingsplaner för energieffektivitet specificerar medlemsstaterna sina åtgärder inom försörjning, överföring och distribution av energi liksom i slutanvändarsektorerna¹⁰.

13 Medlemsstaterna måste utarbeta och lämna in nationella handlingsplaner för energieffektivitet, det vill säga strategiska dokument som fastställer en enhetlig strategi för att förbättra energieffektiviteten på nationell nivå. Handlingsplanerna innehåller förslag till åtgärder och vägledande finansieringsbehov, inklusive EU-medel¹¹. Medlemsstaterna tillhandahåller ibland betydande nationell finansiering i enlighet med sina nationella handlingsplaner för energieffektivitet för att stödja de föreslagna åtgärderna.

14 Förutom att fastställa mål för att minska EU:s energianvändning och övervaka huruvida de uppnås, i enlighet med energieffektivitetsdirektivet och förordningen om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder¹², stöder EU energieffektivitetsförbättringar i företag genom ytterligare finansieringsmekanismer, såsom sammanhållningspolitiska fonder eller forsknings- och innovationsfonder. De totala planerade EU-medlen uppgick enligt vår bedömning till omkring 3,8 miljarder euro.

15 Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Sammanhållningsfonden kanaliserar den största delen av EU:s finansiering av energieffektivitet i företag, med ett planerat belopp på upp till 2,4 miljarder euro för perioden 2014–2020, vilket utgör cirka 60 % av totalbeloppet på 3,8 miljarder euro. Den största delen av de sammanhållningspolitiska medlen går via Eruf (93 %) och resten via Sammanhållningsfonden.

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1).

¹⁰ Kommissionens genomförandebeslut 2013/242/EU om fastställande av en mall för de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU (EUT L 141, 28.5.2013, s. 48).

¹¹ SWD(2013) 180 final, avsnitt 3.1.9.

¹² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).

Kommissionens och medlemsstaternas roll

16 Kommissionen (generaldirektoratet för energi) utarbetar och genomför EU:s energipolitik. Den formulerar förslag för att främja energieffektivitet samt övervakar genomförandet av direktiven och medlemsstaternas framsteg mot energimålen.

17 Generaldirektoratet för regional- och stadspolitik och medlemsstaterna förvaltar gemensamt Eruf och Sammanhållningsfonden. Kommissionen delar följaktligen ansvaret för utgifternas effektivitet och ändamålsenlighet med medlemsstaterna.

18 I praktiken utarbetar medlemsstaterna partnerskapsavtal och operativa program och utser förvaltande myndigheter som förvaltar och genomför de operativa programmen. I de operativa programmen fastställs prioriteringar och motsvarande finansiering, upp till gränsen för det nationella anslaget.

19 Prioriteringarna i de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet bör ligga till grund för beslut om vilken typ av stöd som ska ges inom ramen för investeringsprioriteringen för energieffektivitet¹³. De förvaltande myndigheterna kan betala ut ekonomiskt stöd inom ramen för de operativa programmen i form av bidrag eller genom finansieringsinstrument (t.ex. lån).

20 Kommissionen godkänner de operativa program som medlemsstaterna utarbetar i början av budgetperioden och övervakar genomförandet av programmen genom att delta i övervakningskommittéer och granska de årliga genomföranderapporterna. Slutligen ska kommissionen också utvärdera resultaten av finansieringen.

¹³ Europeiska kommissionen, *Thematic guidance fiche for desk officers – Energy efficiency investments*, 2014, avsnitt 2.1.

Revisionens inriktning och omfattning samt revisionsmetod

21 EU har nyligen enats om att höja sina klimatambitioner. Vi har i en rad rapporter på senare tid granskat åtgärder för energieffektivitet i stora energiintensiva industrier¹⁴, byggnader¹⁵ och produkter¹⁶ och beslutade att komplettera vår analys genom att specifikt undersöka stödet till investeringar i företags energieffektivitet genom Eruf och Sammanhållningsfonden, som är de viktigaste kanalerna för EU:s finansiering.

22 Vår målsättning var att göra uppgifterna om energieffektivitetsprojekt som medfinansieras av EU mer tillgängliga för berörda parter och ge nya analytiska insikter på grundval av dessa uppgifter.

23 Den övergripande revisionsfrågan var följande:

Användes EU:s sammanhållningspolitiska medel på ett sunt sätt för att främja energieffektivitet i företag?

24 För att besvara den övergripande revisionsfrågan besvarade vi följande delfrågor:

- a) Bedömde kommissionen och medlemsstaterna hur EU-medlen lämpligast skulle användas med hänsyn till energieffektivitetsmålen?
- b) Har medlemsstaterna använt förfaranden som gör det möjligt att välja ut effektiva projekt?
- c) Kan projektresultaten visa på förbättringar av energieffektiviteten i företag?

¹⁴ Särskild rapport 18/2020 *EU:s utsläppshandelssystem: tilldelningen av gratis utsläppsrätter behöver riktas bättre.*

¹⁵ Särskild rapport 21/2012 *Kostnadseffektiviteten i de sammanhållningspolitiska investeringarna i energieffektivitet* och särskild rapport 11/2020 *Energieffektivitet i byggnader: inriktningen på kostnadseffektivitet är ännu inte tillräckligt tydlig.*

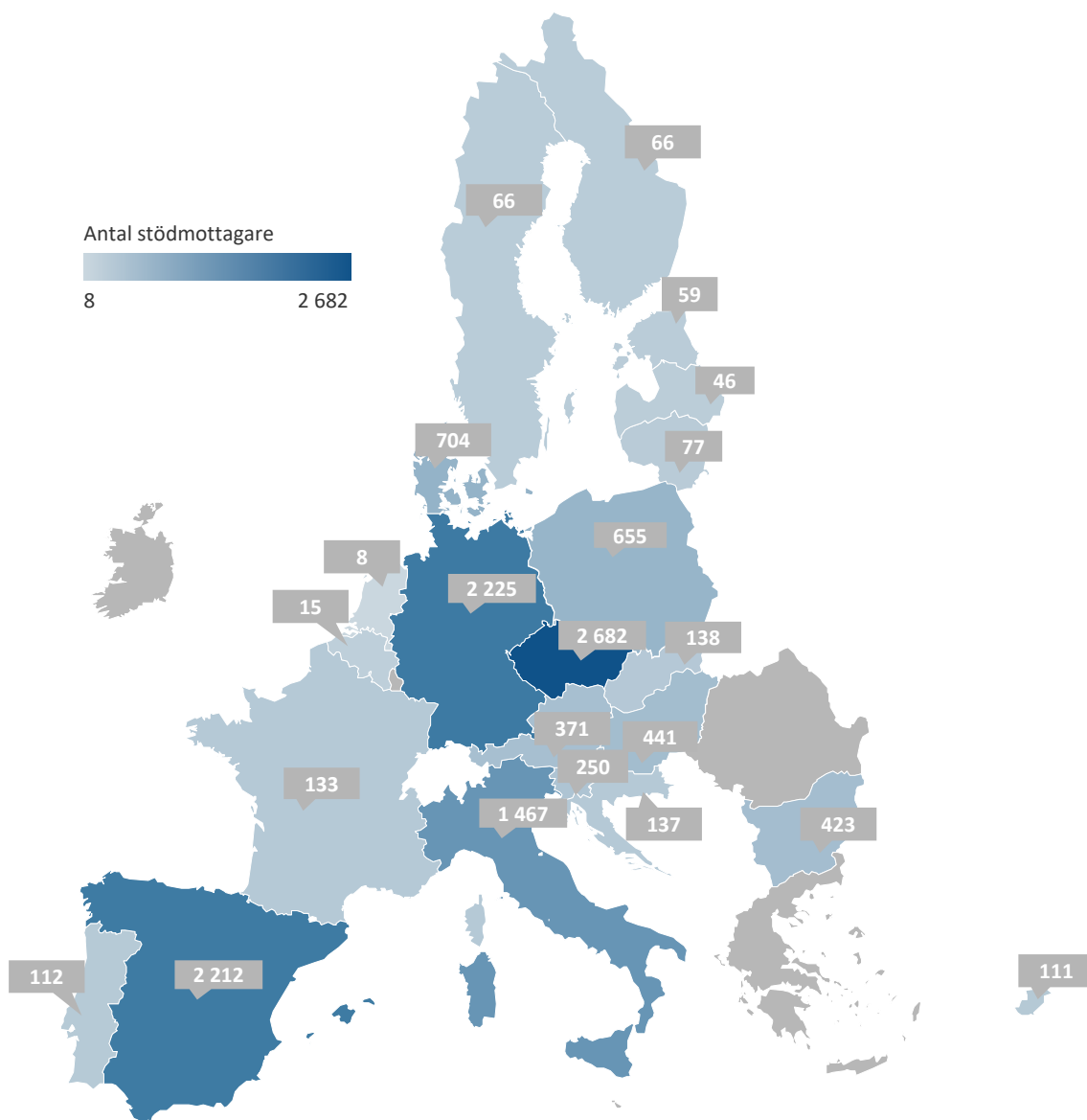
¹⁶ Särskild rapport 01/2020 *EU:s åtgärder när det gäller ekodesign och energimärkning: ett viktigt bidrag till ökad energieffektivitet som begränsats på grund av stora förseningar och bristande efterlevnad.*

25 Vi fokuserade på effektiviteten och ändamålsenligheten i de investeringar i företags energieffektivitet som medfinansierats av EU under programperioden 2014–2020 i EU-27.

26 Vi bedömde både kommissionens och medlemsstaternas arbete och i synnerhet hur de planerade och använde Eruf och Sammanhållningsfonden för att uppnå energieffektivitetsmålen och främja effektiva och ändamålsenliga projekt. Slutligen bedömde vi övervakningsramen och de faktiska resultaten av de medfinansierade projekten.

27 Med hjälp av information från medlemsstaterna sammanställde vi en förteckning över mer än 12 000 projekt märkta som energieffektivitetsprojekt (enligt situationen i slutet av oktober 2020). Dessa projekt, som finansieras genom bidrag, är belägna i 22 medlemsstater och omfattar 83 operativa program. *Figur 5* visar den geografiska spridningen och koncentrationen sett till antalet projekt. *Bilaga I* innehåller en översikt över den projektinformation som mottagits från myndigheterna.

Figur 5 – Projektens geografiska placering

Länder i grått har inte planerat några medel eller valt ut några energieffektivitetsprojekt.

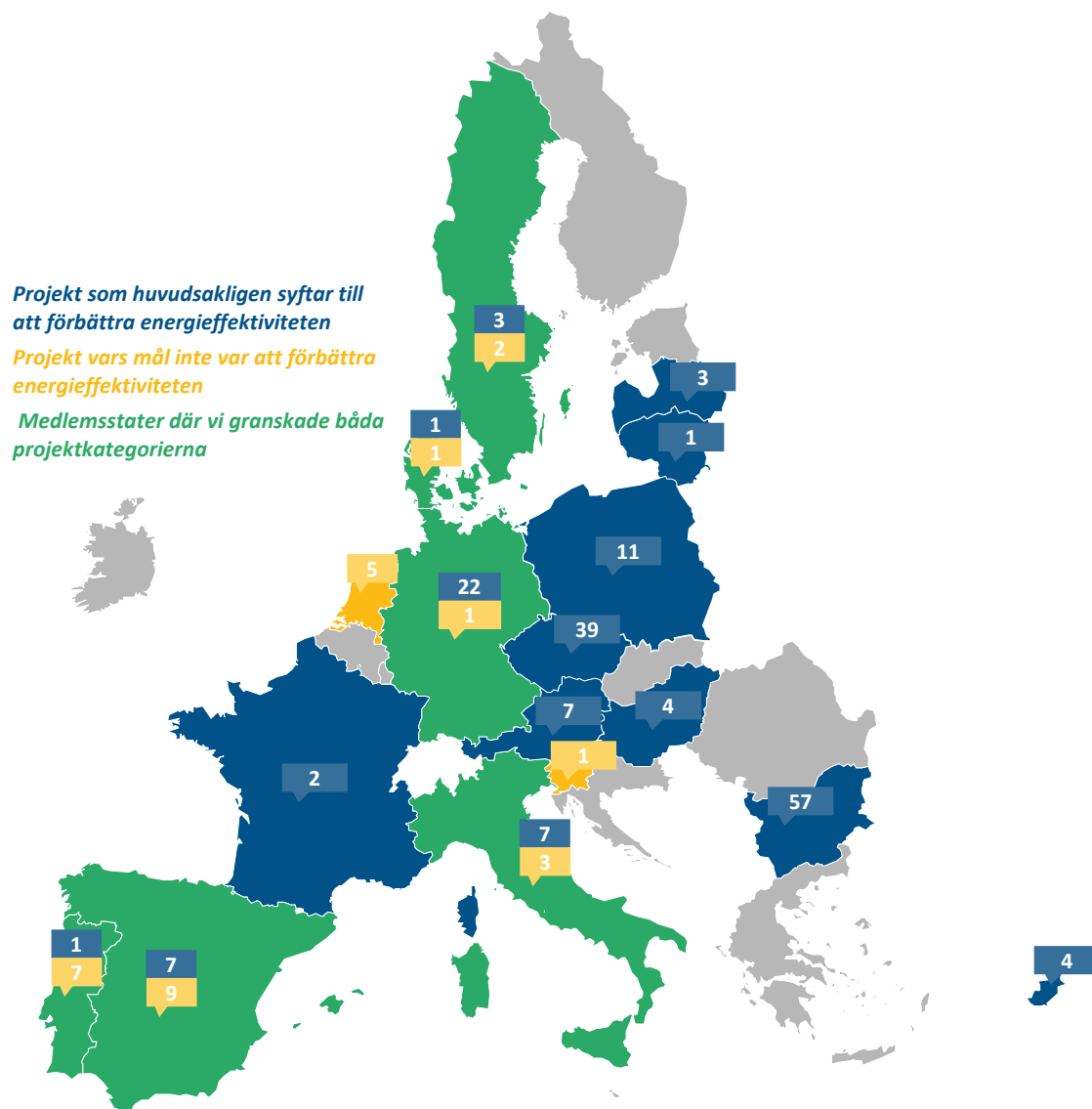
Källa: Revisionsrätten, på grundval av projektinformation från förvaltande myndigheter.

28 På grundval av den kortfattade beskrivningen från myndigheterna noterade vi att minst 18 % av projekten, motsvarande minst 11 % av de medel för vilka projekt valts ut, inte var energieffektivitetsprojekt.

29 Från projektlistan valde vi ut de slutförda projekten (cirka 5 000). Bland dessa gjorde vi ett statistiskt urval av 198 projekt, med hjälp av MUS-metoden (*Monetary Unit Sampling*), för att analysera det ekonomiska stöd som mottagits och dess bidrag till projektens omfattning och resultat. Eruf finansierade 195 av projekten i urvalet

genom 40 operativa program i 16 medlemsstater, och Sammanhållningsfonden finansierade de återstående tre projekten genom ett operativt program i en annan medlemsstat. I **figur 6** visas deras geografiska placering, och i **bilaga II** ges en översikt över projekten i urvalet och deras egenskaper.

Figur 6 – Vårt urval av projekt

Källa: Revisionsrätten, på grundval av projektinformation från förvaltande myndigheter och projektansökningar.

30 I vårt urval av 198 projekt noterade vi att det fanns 163 projekt för investeringar i energieffektivitet och sex projekt för energirådgivning och energibesiktningar (de senare i Tyskland, Litauen och Sverige), vilket utgjorde 85 % av projekten.

31 Förutom dessa projekt inkluderade vårt urval 29 projekt av en annan typ (15 %) som vi inte kan betrakta som energieffektivitetsprojekt. Tolv av dessa var projekt för förnybar energi.

32 När det gäller de utvalda investeringsprojekten för energieffektivitet bedömde vi energibesparingarna och deras effektivitet genom att granska projektdokument och enkätsvar från stödmottagare. Vi skickade enkäten till alla stödmottagare som ingick i urvalet. Frågorna syftade till att samla in ytterligare information, dels om investeringen (dvs. tidpunkt, i vilken utsträckning finansiella prestationsindikatorer användes, investeringens livslängd samt uppnådda energibesparingar), dels om den använda energikällan och dess kostnader samt om stödmottagarnas uppfattning om hur användbara EU-medlen var för deras projekt. Vi fick svar från 142 av de 163 energieffektivitetsprojekten (87 %).

33 Vi undersökte inga projekt som enbart finansierades genom finansieringsinstrument och undersökte inte heller några frågor beträffande stödberättigande, laglighet och korrekthet, inklusive efterlevnaden av reglerna om stödnivå.

Iakttagelser

Oklar koppling mellan EU:s finansiering och företagens behov

34 Vi bedömde om EU-medlen planerades på lämpligt sätt med hänsyn till energieffektivitetsmålen. Vi anser att en sund planering karaktäriseras av följande:

- a) Kommissionen fastställer energieffektivitetspotentialen och motiverar företagens behov av offentlig finansiering innan den fastställer prioriteringen för energieffektivitet i företag.
- b) Finansieringen från de operativa programmen är förenlig med de mål som fastställs i de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet.
- c) Planeringen uppmuntrar till att de olika operativa programmen utnyttjas väl.
- d) Myndigheterna kan motivera att deras val av finansieringsinstrument är ett kostnadseffektivt sätt att uppnå energieffektivitetsmålen.

Kommissionen identifierade inte behovet av EU-medel

35 Vi bedömde kommissionens arbete innan investeringsprioriteringen för energieffektivitet i företag fastställdes. Vi granskade resultaten av de modelleringsverktyg som kommissionen använde (Primes-modellen) samt konsekvensbedömningen av Eruf och Sammanhållningsfonden för perioden 2014–2020. Vi försökte identifiera de uppgifter om företagens potential och behov av offentlig finansiering som skulle hanteras genom den planerade utgiftsramen.

36 Modelleringsverktygen tillhandahöll uppgifter om energianvändningen och potentialen för energibesparingar inom varje verksamhetssektor (dvs. byggnadssektorn, transportsektorn och industrisektorn) men inte specifikt för företag. Med tanke på att medlemsstaterna samlar in sektoriella statistiska uppgifter med hjälp av ett gemensamt europeiskt klassificeringssystem som inte identifierar företagen inom varje sektor är det svårt att få fram specifika uppgifter om företag.

37 Konsekvensbedömningen av Eruf och Sammanhållningsfonden var mer allmän och behandlade de övergripande tematiska målen snarare än de föreslagna finansieringsprioriteringarna. Den tog inte upp potentialen för

energieffektivitetsförbättringar i företag eller fastställde företagens särskilda behov av offentlig finansiering i detta hänseende.

38 I förordningarna om de sammanhållningspolitiska fonderna föreslås att Eruf och Sammanhållningsfonden ska stödja alla företag, inte särskilda sektorer, genom investeringsprioriteringen ”främja energieffektivitet och användning av förnybar energi i företag”.

39 I konsekvensbedömningen av Eruf och Sammanhållningsfonden uppskattades inte deras bidrag till energieffektivitetsmålen¹⁷ eller vad de medel som investerades i företag förväntades prestera.

De flesta medlemsstater fastställer mål som rör energieffektivitet i företag, men de är inte nödvändigtvis kopplade till målen i de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet

40 De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska bilda underlag för att fastställa hur mycket och vilken typ av finansiellt stöd som behövs för att främja energieffektivitet i företag, inbegripet från EU-källor. Offentliga medel bör främst finansiera områden där man har svårt att uppnå målen i de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet, och det bör finnas en stark samstämmighet mellan strategidokumentet för energieffektivitet och strategidokumentet för Eruf och Sammanhållningsfonden (partnerskapsavtal och operativa program)¹⁸.

41 Medlemsstaterna i vårt urval fastställde ”särskilda mål” i sina nationella eller regionala operativa program (se [ruta 1](#) för sådana program i urvalet). De flesta programmen (73 %) omfattade mål som var direkt kopplade till energieffektiviteten i företag. Andra (15 %) hade ett ”särskilt mål” som kunde anses likvärdigt: minskade koldioxidutsläpp. 12 % fastställde mål som låg ganska långt ifrån begreppet energieffektivitet i företag.

¹⁷ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar [SEC\(2011\) 1138 final](#), 6.10.2011.

¹⁸ *Thematic guidance fiche for desk officers – Energy efficiency investments*, 2014.

Ruta 1

Exempel på "särskilda mål" i operativa program

Energieffektivitetsmål

- Förbättra energieffektiviteten i företag (vissa program i Danmark, Spanien, Polen, Portugal och Sverige).
- Förbättra energieffektiviteten och användningen av förnybar energi inom näringslivet eller i företag (Tjeckien, Tyskland, Italien och Ungern).
- Öka företagets energibesparingar (Tyskland, Cypern och Lettland).
- Öka energieffektiviteten med cirka 5 % årligen (Österrike).
- Minska energiintensiteten i ekonomin (Bulgarien) eller i industrianläggningar (Litauen).

Mål för minskade koldioxidutsläpp

- Minska företagets koldioxidutsläpp (Tyskland, Sverige).

Andra mål som inte är kopplade till energieffektiviteten i företag

- Minska energianvändningen i städer med över 30 000 invånare (Danmark).
- Öka andelen innovationer (Nederländerna och Polen).
- Öka de små och medelstora företagens internationella konkurrenskraft (Slovenien).

42 I de medlemsstater som omfattas av revisionen fastställs energieffektivitetsåtgärder för olika verksamhetssektorer i de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet. De innehåller ingen specifik analys av företagets potential och behov (vilket inte krävs enligt energieffektivitetsdirektivet). Som vi rapporterade i särskild rapport 11/2020¹⁹ kunde de behov som medlemsstaterna identifierat i de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet av tidsskäl inte beaktas ordentligt vid utformningen av de operativa programmen för 2014–2020.

¹⁹ Revisionsrättens [särskilda rapport 11/2020 Energieffektivitet i byggnader: inriktningen på kostnadseffektivitet är ännu inte tillräckligt tydlig](#).

43 Genom att fastställa en mer allmän prioritering på EU-nivå kunde medlemsstaterna anpassa stödet efter sina särskilda behov. Investeringsprioriteringen för energieffektivitet i företag i de operativa programmen var dock inte tydligt kopplad till behovsbedömningen i de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet i de flesta av de 17 medlemsstater som vi tittade på.

44 Som ett undantag gjorde Bulgarien och Slovenien en särskild koppling mellan målet för energieffektivitet i företag och de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet i sina program, medan Spanien, Frankrike, Italien och Cypern (genom sju program i dessa länder) införde krav på att projekt ska vara förenliga med nationella eller regionala strategier.

45 För den nya programperioden kräver förordningen om gemensamma bestämmelser²⁰ uttryckligen att kommissionen ska beakta relevanta utmaningar som identifierats i de integrerade nationella energi- och klimatplanerna (som ersätter de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet 2021) vid godkännandet av operativa program.

Det planerade stödet har minskat under de senaste åren och merparten av medlen är koncentrerade till ett fåtal medlemsstater

46 I förordningen om gemensamma bestämmelser för 2014–2020²¹ prioriteras tillväxtvänliga utgifter, även när det gäller energieffektivitet. När medlemsstaterna beslutar att stödja energieffektivitet i företag ekonomiskt måste de anpassa

²⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik (EUT L 231, 30.6.2021, s. 159).

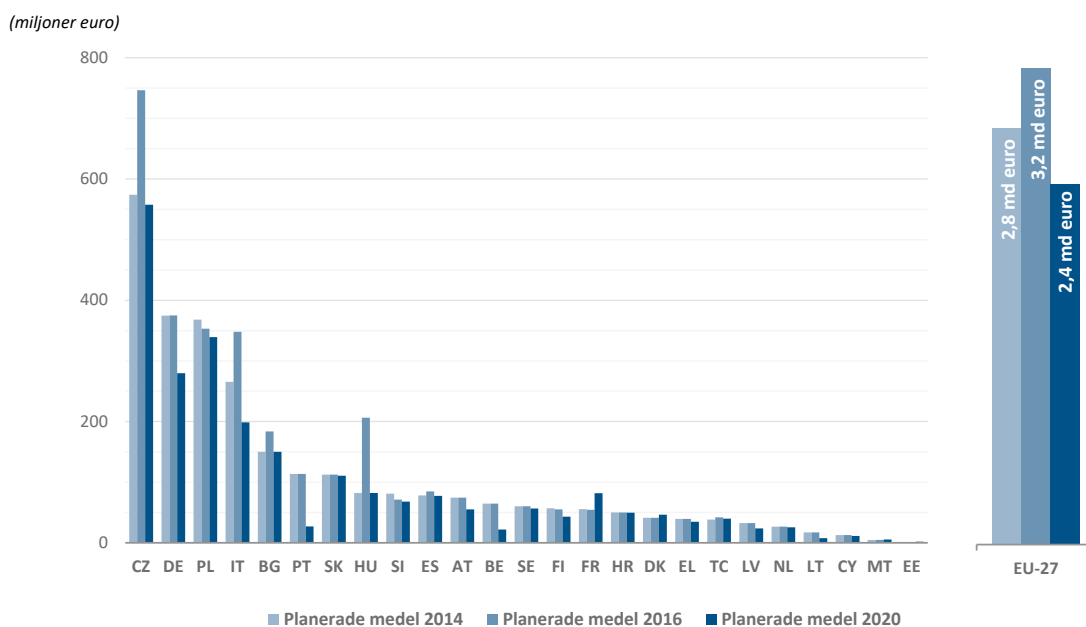
²¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

finansieringen till de identifierade behoven för att utnyttja resurserna i EU:s utgiftsram på bästa sätt.

47 Vi identifierade 24 medlemsstater som planerade medel för energieffektivitet i företag i 110 operativa program (enligt situationen i början av 2020), varav sju är program för territoriellt samarbete.

48 De medel som anslogs för perioden uppgick ursprungligen till totalt 2,8 miljarder euro. Medlemsstaterna ökade detta belopp till 3,2 miljarder euro 2016 och minskade det sedan till 2,4 miljarder euro 2020. I *figur 7* visas dessa ändringar.

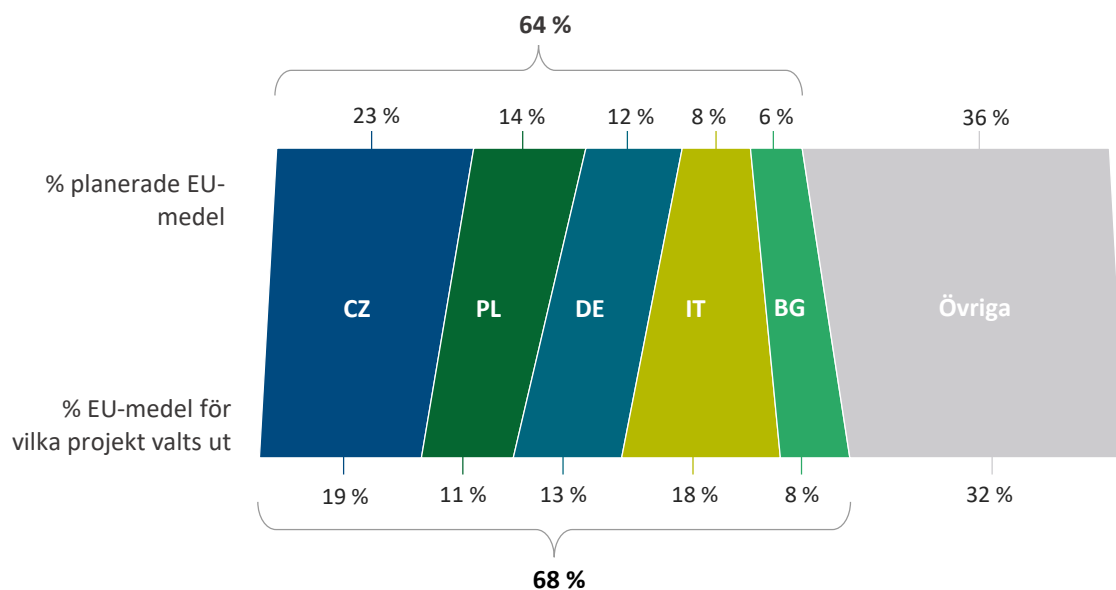
Figur 7 – De medel från Eruf och Sammanhållningsfonden som planerades för energieffektivitet i företag minskade över tid (EU-27)

Källa: Revisionsrätten, på grundval av uppgifter i Europeiska unionens kommunikationssystem för strukturfonderna från medlemsstaternas program och programmen för territoriellt samarbete.

49 Fem medlemsstater (EU-27) tog emot 64 % av anslagen för energieffektivitet i företag. Dessa hade preliminärt valt ut projekt för 68 % av de totala medlen. *Figur 8* visar detaljerna.

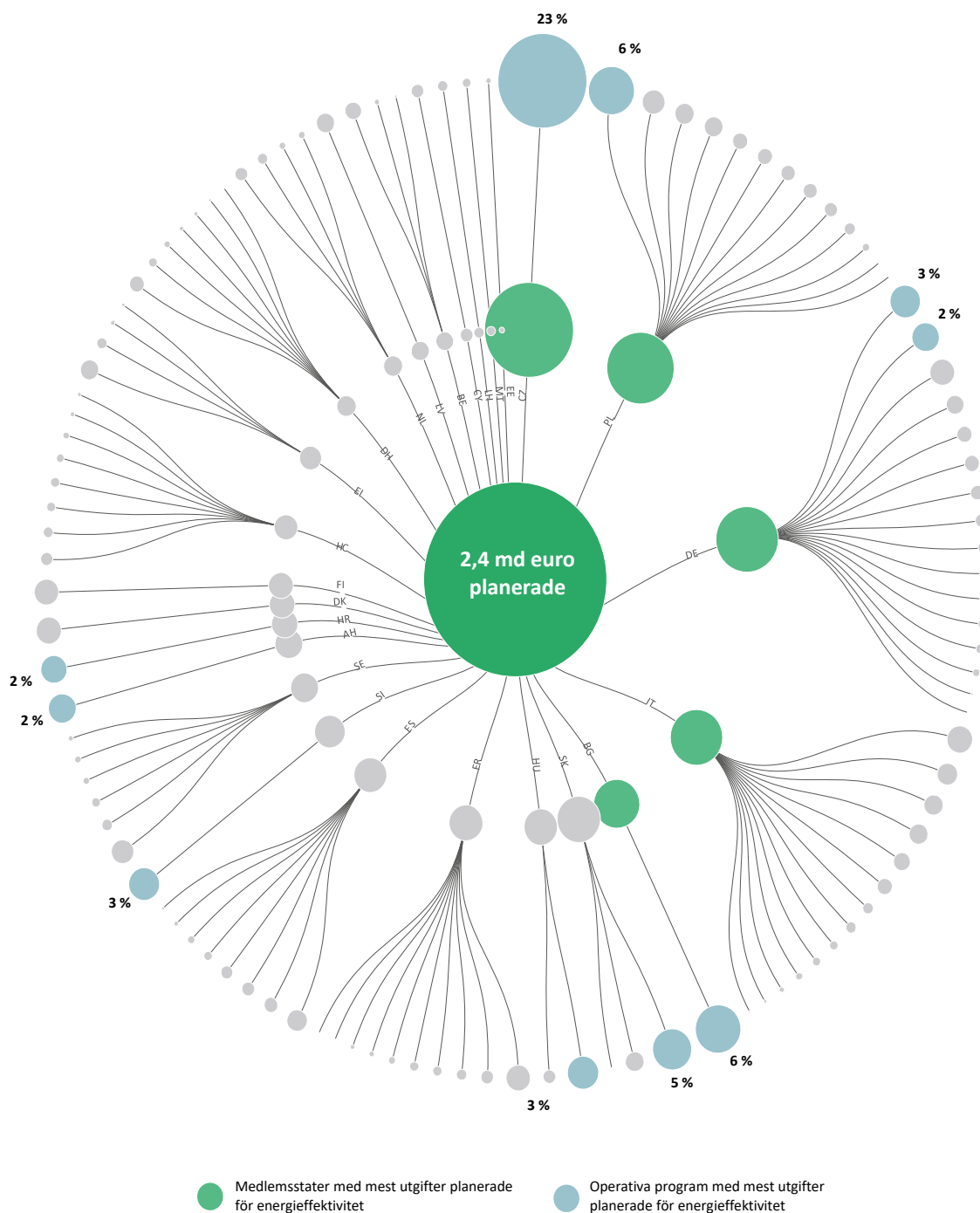
Figur 8 – Medel från Eruf och Sammanhållningsfonden som planerats och för vilka projekt valts ut för energieffektivitet i företag (EU-27)

Källa: Revisionsrätten, på grundval av uppgifter från Europeiska unionens kommunikationssystem för strukturfonderna i slutet av 2020, hämtade från Infoview (GD Regional- och stadspolitik) i april 2021.

50 Tio operativa program omfattade 55 % av de totala medel som planerats för energieffektivitet i företag inom de 110 operativa programmen (se *figur 9*) och 49 % av de medel för vilka insatser valts ut. De resterande medlen för energieffektivitet i företag fördelas mellan 100 andra operativa program, de flesta med mycket små anslag, det vill säga högst 2 % av det totala anslaget inom EU-27 för energieffektiviteten i företag.

Figur 9 – Fördelningen av planerade medel mellan medlemsstater och program (EU-27)

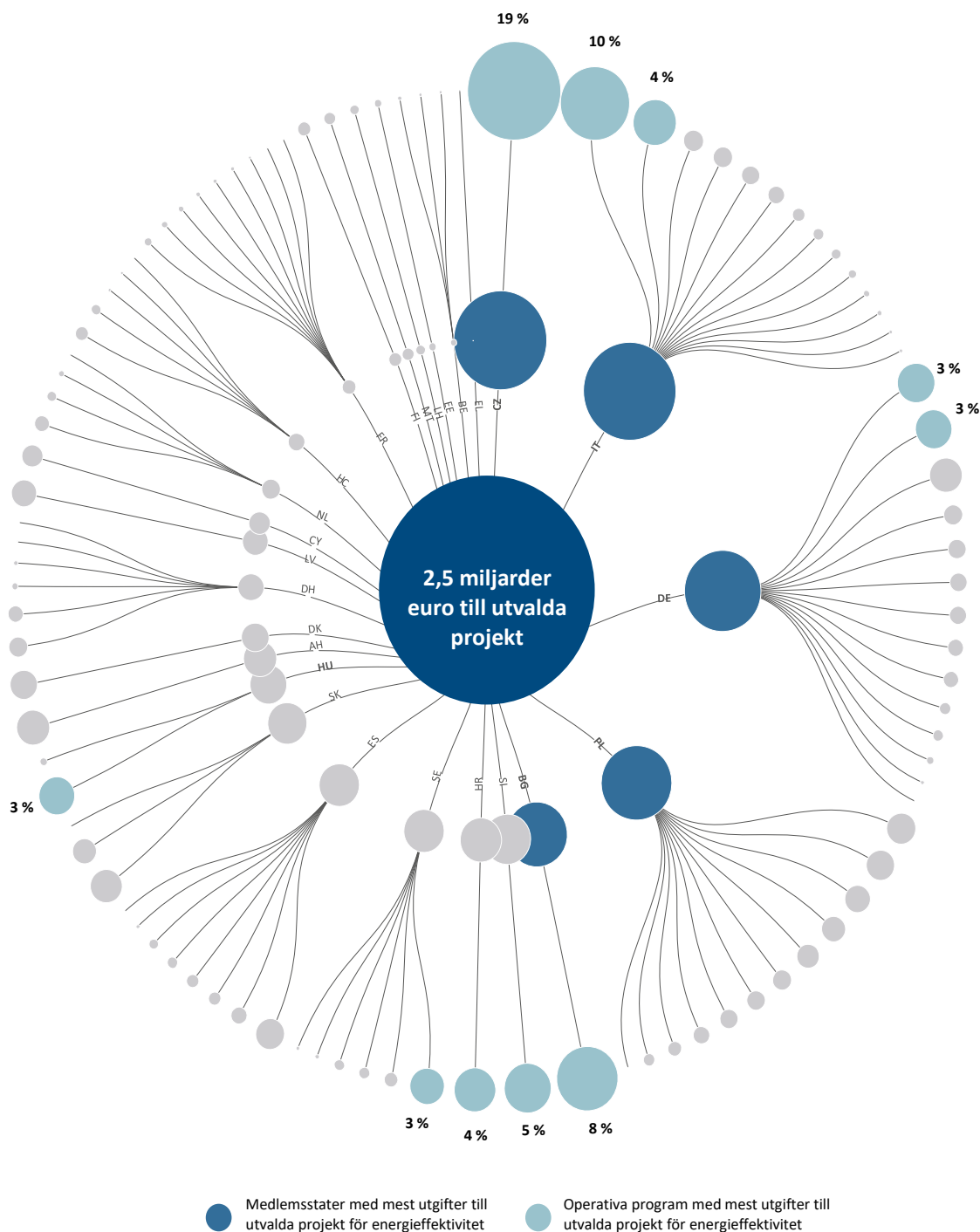

Källa: Revisionsrätten, på grundval av finansiella uppgifter från Europeiska unionens kommunikationssystem för strukturfonderna i slutet av 2020.

51 Enligt de uppgifter som medlemsstaterna lämnat till kommissionen hade de operativa programmen vid utgången av 2020 anslagit alla medel som planerats för energieffektivitet i företag (105 % av de planerade medlen). De tio största operativa programmen (med avseende på de belopp som planerats för energieffektivitet i

företag) hade i genomsnitt valt ut projekt för mer än de planerade medlen (110 %) och mer än de övriga 100 operativa programmen. De senare valde ut insatser upp till i genomsnitt 85 % av de planerade medlen. I **figur 10** visas andelen medel som gått till utvalda insatser.

Figur 10 – Fördelningen av medel till utvalda insatser mellan medlemsstater och program (EU-27)

Källa: Revisionsrätten, på grundval av finansiella uppgifter från Europeiska unionens kommunikationssystem för strukturfonderna i slutet av 2020.

De operativa programmen tillhandahöll huvudsakligen bidrag och motiverade inte detta val

52 De förvaltande myndigheterna bör motivera varför valda finansieringsinstrument anses lämpliga för att uppnå de politiska målen på ett effektivt sätt. Vi undersökte om sådana motiveringar hade tagits med i de operativa programmen och hur finansieringsinstrumenten var strukturerade.

53 Enligt förordningen om gemensamma bestämmelser för 2014–2020 ska myndigheterna göra en förhandsbedömning när de beslutar att betala ut EU-medel genom finansieringsinstrument. De behöver inte motivera sitt val när de använder sig av bidrag. I ett fåtal fall förklarade myndigheterna i sina svar att förhandsbedömningarna visade på bristande intresse för lån bland stödmottagarna, men myndigheterna motiverade inte valet av finansieringsinstrument i de operativa programmen. Enligt förordningen om gemensamma bestämmelser för 2021–2027 krävs en sådan motivering²².

54 För att analysera hur omfattande användningen av finansieringsinstrument var begärde vi en förteckning över slutmottagare av stöd från Eruf och Sammanhållningsfonden genom sådana instrument från de förvaltande myndigheterna. Vi analyserade även andelen lån i stödet från Eruf och Sammanhållningsfonden.

55 Kommissionen ansåg i början av programmet, utan att ange någon kvantifiering, att EU-medlen skulle mobilisera maximala privata investeringar med ett minimum av offentligt stöd och att finansieringsinstrument skulle stödja investeringar som förväntades bli ekonomiskt bärkraftiga, medan bidrag främst skulle stödja energibesiktningar eller innovativ teknik i företag²³.

56 Under revisionen uppgav kommissionen att dess erfarenhet av finansiering av energieffektivitet visade att en bidragskomponent, även som en del av ett finansieringsinstrument, ofta är nödvändig för att investeringsbeslut ska fattas.

57 I de flesta av de operativa programmen föreslogs uteslutande bidrag. Medan många stödmottagare (72 %) svarade att EU-bidraget hjälpte dem att fatta

²² Artikel 22.3 b och d vii i förordning (EU) 2021/1060.

²³ *Thematic guidance fiche for desk officers – Energy efficiency investments*, 2014.

investeringsbeslutet angav över hälften (63 %) också att de redan hade planerat investeringen men att EU-bidraget hjälpte till att tidigarelägga den.

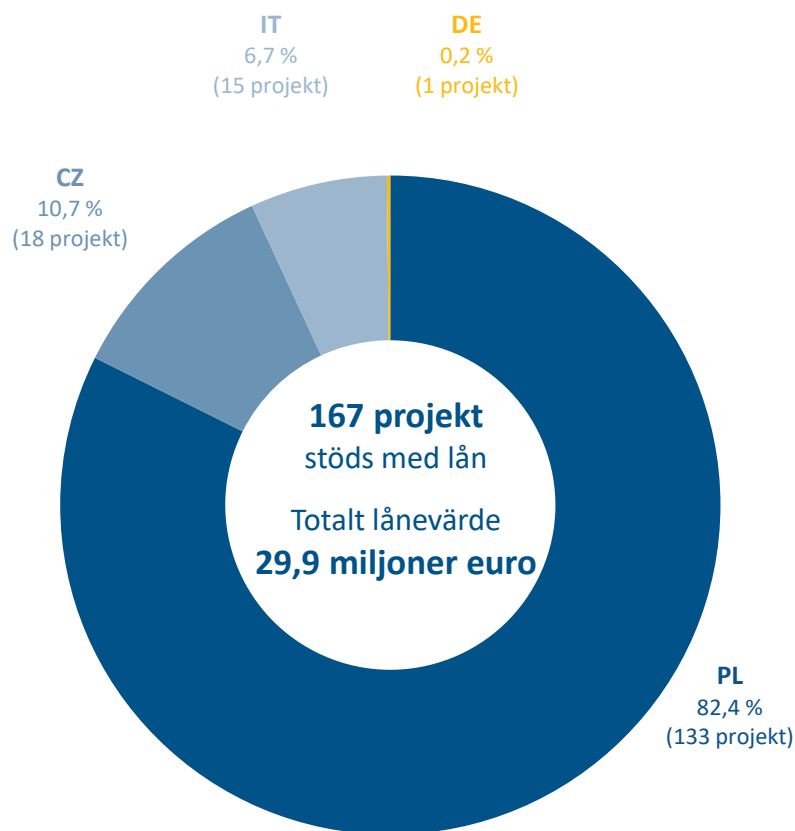
58 Innovation inom energieffektivitet, som är ett av de områden där kommissionen ansåg att bidrag var nödvändiga, förekom sällan bland urvalskriterierna (endast i två av de 41 operativa programmen i vårt urval) och hade mycket liten betydelse för totalpoängen vid valet av projekt.

59 Andra bidragsmekanismer, såsom återbetalningspliktigt stöd eller kombinationer av bidrag och lån, användes mer sällan. Tre operativa program i vårt urval, i två medlemsstater, har använt återbetalningspliktigt stöd kopplat till vissa prestationsvillkor för att stödja projekt.

60 Ytterligare åtta operativa program i två medlemsstater använde bidrag i kombination med lån. I databasen framgick att 794 projekt i Italien och 170 projekt i Ungern stöddes genom denna mekanism. De utgör 8 % av de projekt som får bidrag.

61 Sju operativa program i fyra andra medlemsstater finansierade vissa projekt uteslutande genom lån och andra genom bidrag. Sammanlagt identifierade vi 167 projekt som enbart stöddes genom lån. Det totala lånevärdet uppgick till 30 miljoner euro, det vill säga 1 % av de totala medlen till utvalda insatser. I [figur 11](#) visas fördelningen av lånen mellan länderna.

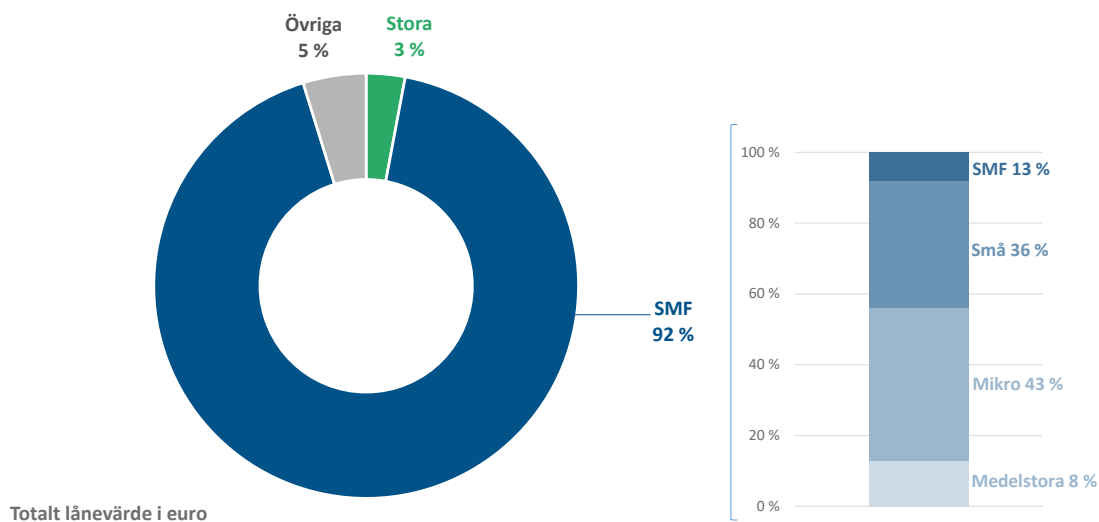
Figur 11 – Lån för energieffektiviteten i företag

Källa: Revisionsrätten, på grundval av projektförteckningar från de förvaltande myndigheterna och Europeiska investeringsbanken.

62 Vi fann att merparten av projekt med ”rena” lån från Eruf eller Sammanhållningsfonden, motsvarande mer än 92 % av det totala utlånade beloppet, gick till små och medelstora företag. Stora företag tog mycket få lån (1 % av det totala antalet låntagare) och dessa lån utgör en låg andel av de totala beviljade lånen (3 %). **Figur 12** visar detaljerna. På samma sätt utgjorde små och medelstora företag även huvuddelen av dem som mottog lån i kombination med bidrag (91 %).

Figur 12 – Små och medelstora företag är de huvudsakliga mottagarna av lån från Eruf och Sammanhållningsfonden

Små och medelstora företag = mikroföretag samt små och medelstora företag, utan åtskillnad efter storlek.

Källa: Revisionsrätten, på grundval av projektförteckningarna från förvaltande myndigheter och Europeiska investeringsbanken.

63 Vi noterade även i projektdatabasen att de förvaltande myndigheterna för sex andra operativa program som hade övervägt att använda finansieringsinstrument ännu inte hade kontrakterat några projekt i juli 2020 då vi gjorde vår slutliga begäran om information. Det rörde sig om operativa program i Bulgarien, Tyskland, Spanien, Kroatien, Malta och Slovakien.

64 Slutligen analyserade vi andelen offentliga och privata medel i urvalet av projekt och i projektdatabasen. Vi fann, både i urvalet och i databasen, att lite mer än hälften av de totala stödberättigande kostnaderna täcktes av privata medel (52 %). Resten var offentliga medel. Eruf och Sammanhållningsfonden stod för merparten av de offentliga medel som användes i de utvalda insatserna (86 %).

Medlemsstaternas förfaranden främjade ofta effektivitet

65 Vi bedömde om förfarandena för att välja ut energieffektivitetsprojekt främjade effektiva och ändamålsenliga projekt. I vårt arbete granskade och bedömde vi förfarandena för att välja ut projekt, baserat på vårt urval av 163 energieffektivitetsprojekt.

66 Vi anser att sunda förfaranden för att välja ut projekt bör

- a) kräva, när det gäller investeringsprojekt för energieffektivitet, att validerade uppgifter om energibesparingar lämnas in vid ansökan och efter projektets slutförande,
- b) göra det möjligt för de förvaltande myndigheterna att välja ut effektiva och ändamålsenliga investeringsprojekt,
- c) leda till att effektiva projekt väljs ut,
- d) använda lämpliga data som kriterier.

De flesta förfaranden för att välja ut projekt kräver att ansökningarna innehåller uppgifter om förväntade energibesparingar, vanligtvis validerade genom energibesiktningar

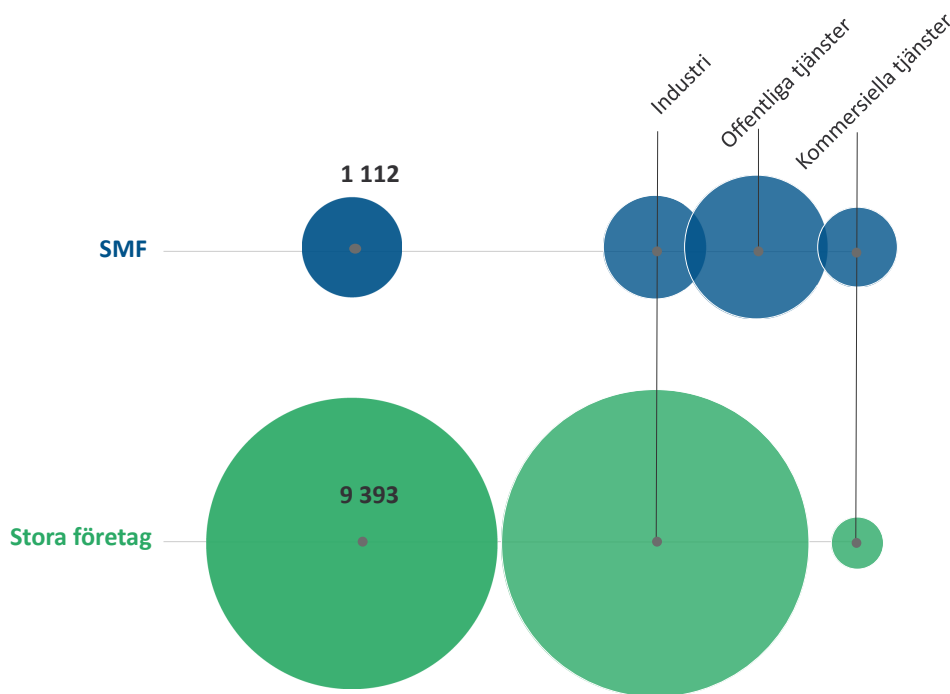
67 Vi bedömde förfarandena för att välja ut projekt för att kontrollera om de krävde att ansökningarna skulle innehålla kvantifierade uppskattningar av energibesparingar. Vi undersökte sedan om projektansökningarna innehöll uppgifter avseende förväntade besparingar och om oberoende experter eller energibesiktningar hade validerat dessa.

Ansökningarna innehåller uppgifter om förväntade besparingar

68 För alla energieffektivitetsprojekten i vårt urval krävde förfarandena för att välja ut projekt att ansökningarna åtminstone skulle innehålla uppgifter om förväntade energibesparingar samt, för det mesta, uppskattade koldioxidminskningar.

69 *Figur 13* ger viss insikt om den sektoriella fördelningen av de genomsnittliga förväntade energibesparingarna för energieffektivitetsprojekten i urvalet, på grundval av uppskattningarna i ansökningarna. Av figuren framgår som förväntat att stora företag i genomsnitt uppnår mycket högre totala energibesparingar än små och medelstora företag inom industrisektorn och att industriföretag uppnår större besparingar än företag inom tjänstesektorn. Vi inkluderade offentliga organ som bedriver kommersiell verksamhet och som av myndigheterna klassificeras som företag.

Figur 13 – Uppskattade genomsnittliga årliga energibesparingar för vårt urval

Typ av företag och sektor	Genomsnittliga planerade energibesparingar MWh / år
SMF	1 112
Industri	1 185
Energieffektivitet	1 204
Energieffektivitet och förnybara energikällor integrerade	992
Offentliga tjänster	2 280
Energieffektivitet	2 280
Kommersiella tjänster	698
Energieffektivitet	763
Energieffektivitet och förnybara energikällor integrerade	561
Stora företag	9 393
Industri	10 464
Energieffektivitet	10 464
Kommersiella tjänster	298
Energieffektivitet	298

Källa: Revisionsrätten, på grundval av projektansökningar och förhandsenergieffektivitetsprojekt i urvalet.

70 För de flesta projekt (88 %) behövde även uppgifter om uppskattade koldioxidminskningar ingå i ansökan. Med ett fåtal undantag krävde myndigheterna inte certifierade utsläppsminskningar. För övriga 20 energieffektivitetsprojekt gjordes inga uppskattningar av koldioxidminskningar.

Förväntade besparingar valideras i allmänhet av oberoende experter eller energibesiktningar, men faktiska resultat valideras mer sällan

71 Energibesiktningar ger tydlig och oberoende verifierad information som gör det möjligt för företag att identifiera sin energibesparingspotential. Enligt energieffektivitetsdirektivet ska stora företag utföra energibesiktningar, och medlemsstaternas myndigheter ska uppmuntra små och medelstora företag att genomgå energibesiktningar, till exempel genom att inrätta stödsystem som täcker kostnaderna för en energibesiktning och för genomförandet av kostnadseffektiva rekommendationer från energibesiktningarna.

72 I vårt urval krävde de flesta myndigheter att stödmottagarna skulle validera de förväntade energibesparingarna för den finansierade investeringen. Som ett resultat av detta certifierades de förväntade energibesparingarna för de flesta projekt (87 %) genom förhandsenergibesiktningar eller oberoende expertrapporter. Projekten behövde inte visa att de föreslagna investeringarna var kostnadseffektiva åtgärder till följd av en energibesiktning.

73 Efter projektens slutförande rapporterade 90 % av stödmottagarna sina projektresultat som visade att 66 % uppnådde eller översteg de planerade besparingarna och 24 % låg under förväntningarna. För mindre än en fjärdedel (23 %) av energieffektivitetsprojekten gjordes en oberoende efterhandsutvärdering för att kontrollera de tillhandahållna siffrorna.

De förvaltande myndigheterna fastställer i allmänhet prestationsstandarder på miniminivå

74 För att maximera effekten av de begränsade resurserna bör offentliga utgifter finansiera effektiva och ändamålsenliga projekt och ta hänsyn till kostnadsminskningar.

75 Standarder är viktiga vid beslut om investeringar i energieffektivitet. I synnerhet bör förfarandena för att välja ut projekt vara förenliga med EU:s eller nationella och regionala energieffektivitetsstandarder och med det operativa programmets prioriteringar.

76 I EU-lagstiftningen anges standarder för byggnader²⁴ och industrin²⁵ men det finns inga specifika standarder för företag i EU. Kommissionen underlättar dock utbytet av bästa praxis för hållbara energiinvesteringsprojekt. Ett exempel är Deep-plattformen (*De-risking Energy Efficiency Platform*), ett initiativ med öppen källkod som kommissionen upprätthåller med finansinstitut. Den omfattar *bottom-up*-information från energieffektivitetsprojekt i hela EU, såsom återbetalningstider och medianvärden för undvikandekostnader för energibesparingar. Vi använde denna databas som riktmärke i vår projektanalys.

77 I alla analyserade ansökningsomgångar i medlemsstaterna främjades valet av projekt i linje med målen i respektive operativa program. Av de totalt 163 energieffektivitetsprojekten i vårt urval hade 141 (87 %) valts ut i ansökningsomgångar där myndigheterna krävde en miniminivå av energibesparingar jämfört med situationen före eller jämfört med nationella standarder.

78 Vi noterade att minimikraven på energibesparingar liksom ambitionsnivån varierade avsevärt mellan de operativa programmen. **Ruta 2** innehåller exempel på programspecifika minimistandarder för energibesparingar.

²⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda (EUT L 153, 18.6.2010, s. 13) samt [kommissionens rekommendation \(EU\) 2016/1318](#) av den 29 juli 2016 om riktlinjer för främjande av nära-nollenergibyggnader och bästa praxis för att se till att alla nya byggnader är nära-nollenergibyggnader senast 2020.

²⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) (EUT L 334, 17.12.2010, s. 17) samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG (EUT L 275, 25.10.2003, s. 32).

Ruta 2

Exempel på minimikrav på energibesparingar

Produktiva investeringar / industri:

- En bekräftad effekt i form av energibesparingar på minst 5 % för åtgärden som omfattas av energibesiktningen (Bulgarien).
- Förbättringar av energieffektiviteten måste minska primärenergianvändningen med minst 10 %. System för återvinning av värme eller kyla måste ha en återvinningsgrad på minst 70 % (Tyskland).
- Andelen energibesparingar jämfört med primärenergianvändningen ska uppgå till minst 10 % (Italien).
- Energieffektiviteten ska förbättras med minst 25 % till följd av projektets genomförande (Polen).

Företagsbyggnader:

- Energieffektivitetsåtgärder som går utöver de rättsliga normerna (Tyskland och Frankrike).
- En minsta besparing på 40 % för belysning, 5 % för industri-, tillverknings- och biomassabaserade system och 20 % för uppvärmning och kylning (Spanien).
- Större renovering för att uppnå minst energiklass B i energicertifikatet eller besparingar på mer än 40 % av byggnadens totala energianvändning (Cypern).
- Den planerade värmeenergianvändningen för uppvärmning efter genomförandet av åtgärder för att förbättra energieffektiviteten får inte överstiga 110 kWh/m² per år (Lettland).

Källa: Ansökningsvillkor och checklistor för val av projekt från en rad granskade operativa program.

79 I elva operativa program i sex medlemsstater hade myndigheterna fastställt en miniminivå för koldioxidminskningar i urvalskriterierna. Närmare bestämt omfattades 25 av de 163 energieffektivitetsprojekten av sådana urvalskriterier (15 %).

80 När vi undersökte användningen av prestationsstandarder noterade vi att 76 % av energieffektivitetsprojekten (124 av 163) valdes ut i ansökningsomgångar med effektivitetskriterier som tog hänsyn till kostnader och energibesparingar (se exemplet i [ruta 3](#)).

Ruta 3

Exempel på effektivitetskriterier som används vid val av projekt

- Högsta belopp som beviljas för varje sparad kWh/MWh/GJ per år (Tjeckien, Tyskland, Lettland och Österrike).
- Förhållandet mellan energi och kostnad; de högst rankade projekten väljs ut (Bulgarien och Spanien).
- Minsta mängd sparad energi under ett år per miljon euro som investeras (Spanien).
- Kostnads–nyttoförhållande; de högst rankade projekten väljs ut (Italien).

Investeringar i energieffektivitet kan vara effektiva utan offentligt stöd

81 För att analysera projektens övergripande effektivitet jämförde vi kostnaden för att spara en energienhet i våra projekt med relevanta riktmärken. Vi fann att informationen om mediankostnaden för att spara energi i Deep-databasen samt kostnaden för elektricitet (den energikälla som främst används av stödmottagarna i urvalet) var relevanta riktmärken för våra projekt.

82 År 2020 hade elkostnaderna för icke-hushållsanvändare i EU-27 ett medianvärde på 104 euro/MWh²⁶. Denna kostnad är exklusive återbetalningsbara skatter och mervärdesskatt.

83 För att göra vår jämförelse beräknade vi först de energibesparingar som uppnåddes för varje investerad euro i varje projekt. Detta är förhållandet mellan de totala energibesparingar som uppnås under investeringens livslängd och de totala stödberättigande projektkostnaderna.

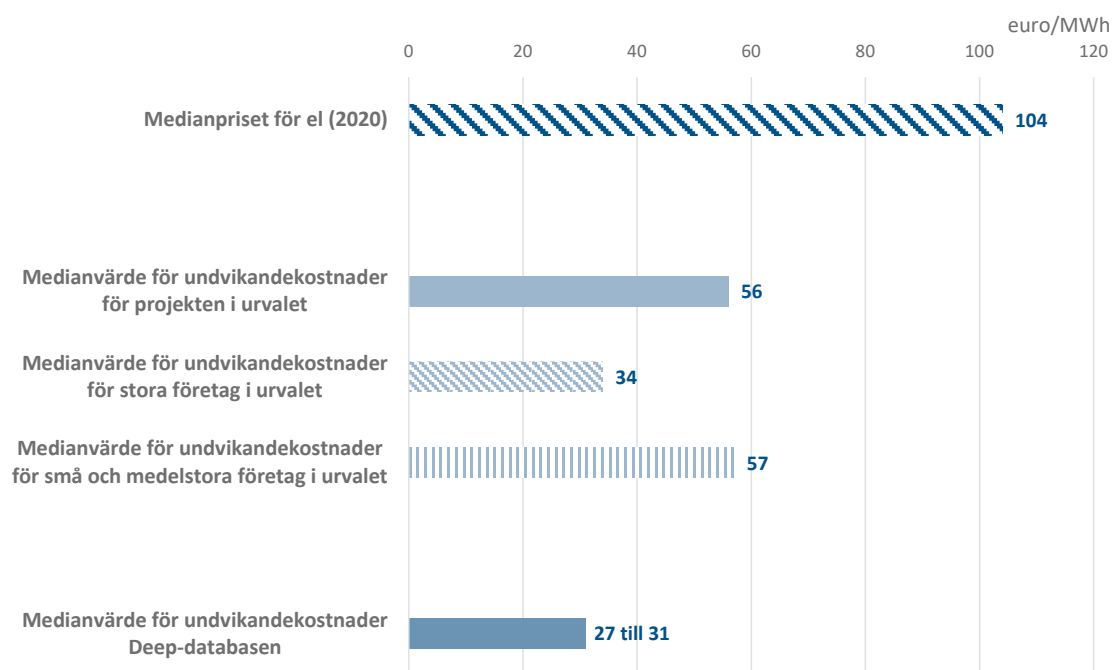
84 Sedan beräknade vi inversen, det vill säga kostnaderna för att uppnå en MWh i energibesparingar (s.k. undvikandekostnad), med hänsyn till de kumulativa besparingarna under projektens livscykel. Beräkningen liknar den som används för projekten i Deep-databasen.

²⁶ Enligt Eurostat, uppgifter från 2020.

85 Utifrån dessa uppgifter konstaterade vi att medianvärdet för undvikandekostnader för alla projekten var 56 euro. Medianvärdet för undvikandekostnader var 57 euro för små och medelstora företag och 34 euro för stora företag.

86 Av *figur 14* framgår att mediankostnaderna för att uppnå en MWh i energibesparingar (56 euro) var hälften av mediankostnaden för elektricitet (104 euro). En mer ingående analys visade att medianvärdena för undvikandekostnaden också låg under elpriset även på operativ programnivå, i de flesta operativa programmen (28 av 30 med energieffektivitetsprojekt).

Figur 14 – Jämförelse av medianvärdet för undvikandekostnader med elpriset och med EU-riktmärken, per typ av företag, för projekten i urvalet

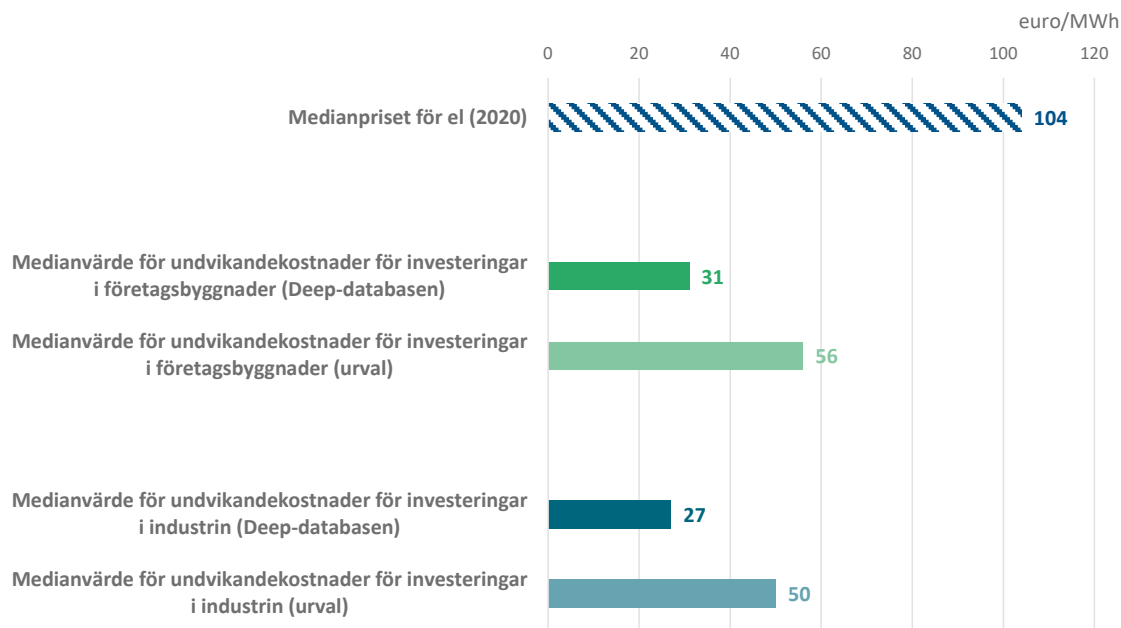
Källa: Revisionsrätten, på grundval av uppgifter från Eurostat, uppgifter om projekten i urvalet och Deep-värden.

87 Detta resultat visar att projekten var effektiva överlag. Framför allt var det mer kostnadseffektivt att investera i att spara energi än att betala för elektricitet, även utan EU-bidrag.

88 Men de projekt vi granskade var i genomsnitt mindre effektiva än Deep-projekten (se *figur 14* och *figur 15*). I synnerhet var undvikandekostnadernas medianvärde för

projekten i urvalet högre än medianvärdet för Deep (för både stora företag och små och medelstora företag eller för industri och byggnader).

Figur 15 – Jämförelse av medianvärdet för undvikandekostnader med elpriset och med EU-riktmärken, per sektor, för projekten i urvalet

Källa: Revisionsrätten, på grundval av uppgifter från Eurostat, uppgifter om projekten i urvalet och Deep-värden.

Finansiella indikatorer, kraftfulla prestationsverktyg som förbises av förvaltande myndigheter

89 De flesta stödmottagare som svarade på vår enkät använde finansiella prestationskriterier för sin egen projektbedömning:

- Återbetalningstid (73 % av stödmottagarna).
- Intern avkastning (45 % av stödmottagarna).
- Nettonuvärde (38 % av stödmottagarna).
- Indikatorer som bedömer fördelarna med mindre underhåll, mer produktivitet, mindre av andra anknutna tjänster, miljöcertifiering och så vidare (40 % av stödmottagarna).

90 Några förvaltande myndigheter använde finansiella indikatorer i sin bedömning av projektens förtjänster. Vi fokuserade vår analys på användningen av återbetalningstiden, den finansiella indikator som oftast används av stödmottagarna.

91 Till skillnad från stödmottagarna använde myndigheterna återbetalningstiden i sin projektbedömning i endast två av de 30 operativa programmen med energieffektivitetsprojekt. Närmare bestämt fick endast projekt med återbetalningstider över en viss gräns (t.ex. två år) finansiering. Myndigheterna fastställde inte någon övre gräns för återbetalningstiderna för att avgöra om projekten var genomförbara.

92 Vi bedömde hur det skulle påverka projekteffektiviteten om man använde återbetalningstiden vid valet av projekt. Med hjälp av uppgifterna från stödmottagarna uppskattade vi först återbetalningstiden för investeringarna. Vi använde den totala stödberättigande kostnaden dividerad med de årliga kostnadsbesparingarna till följd av energibesparingar som angetts i ansökan, där sådana uppgifter fanns tillgängliga. Där så inte var fallet uppskattade vi dessa kostnadsbesparingar utifrån energipriset och den mängd energi som sparades per år. Vi tog inte hänsyn till några ytterligare fördelar och de kostnadsbesparingar som dessa genererade eftersom det huvudsakliga målet med medlen var att förbättra energieffektiviteten.

93 Vi kunde uppskatta återbetalningstiderna för 150 av de 163 energieffektivitetsprojekten i vårt urval. För 132 av de 150 projekten med uppskattade återbetalningstider kunde vi även få fram information om investeringens livslängd.

94 Vi jämförde de uppskattade återbetalningstiderna med investeringens livslängd för vart och ett av dessa projekt. Vi noterade att 6 % av projekten hade en återbetalningstid strax över livslängden (mindre än 10 % skillnad) och att en tredjedel (29 %) hade uppskattade återbetalningstider som var mycket längre än investeringens livslängd.

95 De sistnämnda projekten var sannolikt inte ekonomiskt bärkraftiga, vilket föranledde oss att göra en djupgående analys av deras effektivitet. Vi undersökte särskilt hur de uppskattade återbetalningstiderna och investeringens livslängd påverkade den genomsnittliga undvikandekostnaden för energi.

96 Vi beräknade den genomsnittliga kostnaden för att spara en energienhet (MWh) i två steg:

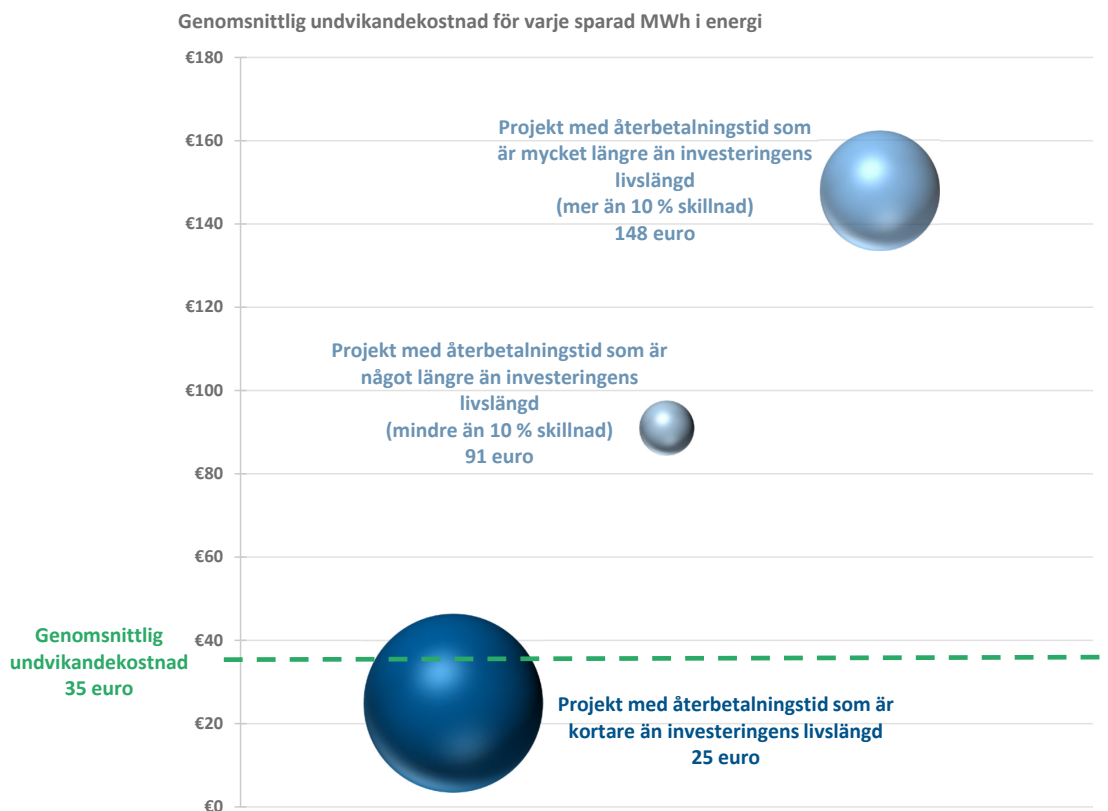
- a) Vi utgick först från varje euro som investerats och beräknade, med användning av MUS-metoden (*Monetary Unit Sampling*), den genomsnittliga energi som sparats per investerad euro för den givna (del)populationen (MWh/euro).
- b) Vi beräknade sedan den genomsnittliga kostnaden för att spara en energienhet (eller "undvikandekostnaden") för samma (del)population genom att invertera värdet av ovanstående (euro/MWh).

97 Vi analyserade de 132 projekt för vilka vi hade alla nödvändiga uppgifter om undvikandekostnader, återbetalningstider och investeringens livslängd. Vi identifierade tre kategorier (delpopulationer) av projekt, vars uppskattade återbetalningstider var

- a) kortare än investeringens livslängd (86 projekt),
- b) något längre än investeringens livslängd, det vill säga med upp till 10 % skillnad (åtta projekt),
- c) längre än investeringens livslängd, det vill säga med mer än 10 % skillnad (38 projekt).

98 Vi noterade att de genomsnittliga undvikandekostnaderna för energi ökade avsevärt när återbetalningsperioderna var längre än investeringens livslängd (se [figur 16](#)). Man kan därför ifrågasätta att EU-medel används till sådana projekt.

Figur 16 – Undvikandekostnaderna varierade med återbetalningstiden

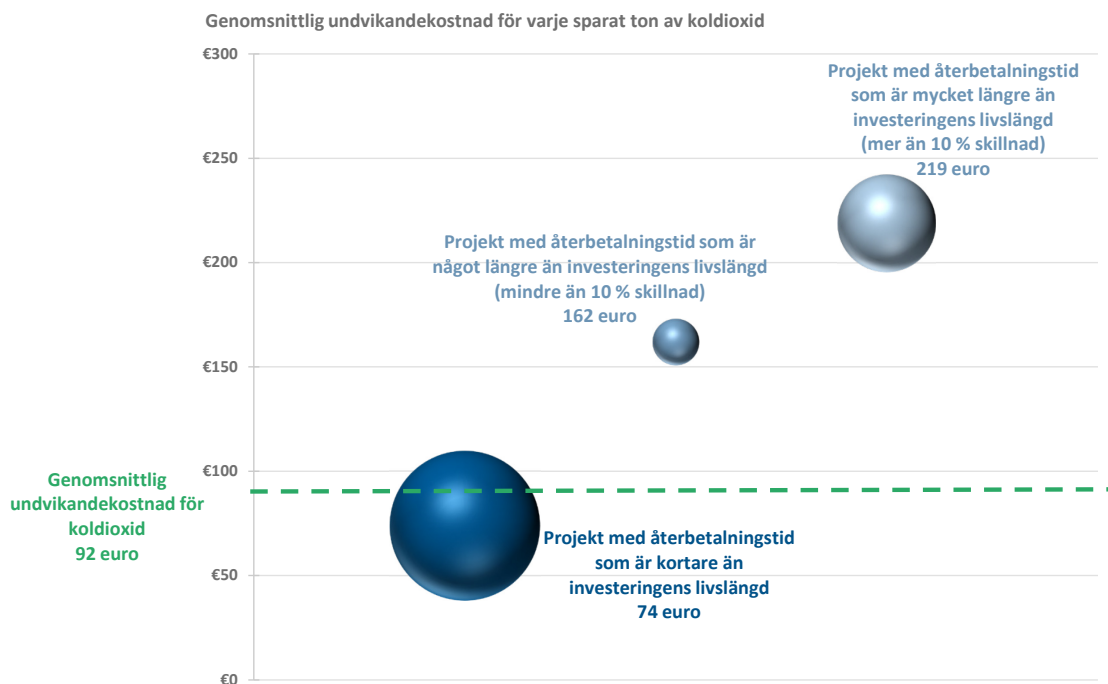

Källa: Revisionsrätten, på grundval av uppgifter från projektansökningar och stödmottagarnas svar.

99 För projekten med mycket korta återbetalningstider, det vill säga mindre än fem år, var kostnaderna betydligt lägre än genomsnittet (26 euro). Man kan därför ifrågasätta om det behövs EU-bidrag för att utveckla dem.

100 Vi analyserade även hur förhållandet mellan återbetalningstiden och investeringens livslängd påverkade den genomsnittliga undvikandekostnaden för koldioxid för de 129 projekt som vi hade alla dessa uppgifter för, baserat på samma delpopulationer som för undvikandekostnaderna för energi (med 85, åtta respektive 36 projekt). Vi noterade samma trend, vilket framgår av [figur 17](#) nedan.

Figur 17 – Förhållandet mellan återbetalningstider, investeringens livslängd och undvikandekostnader för koldioxid

Källa: Revisionsrätten, på grundval av uppgifter från projektansökningar och stödmottagarnas svar.

101 Vi analyserade slutligen den potentiella inverkan av de effektivitetskriterier som fastställts av myndigheterna för att begränsa kostnaderna för energibesparingar och koldioxidminskningar under investeringens livslängd. Vi försökte i synnerhet fastställa om dessa kriterier främjade projektens effektivitet.

102 Av de 124 projekt som omfattades av energirelaterade effektivitetskriterier, det vill säga indikatorer som bedömer förhållandet mellan kostnader och energibesparingar, tillhandahöll 107 projekt tillräckliga uppgifter för att vi skulle kunna beräkna undvikandekostnaderna. Av de 39 projekt som inte omfattades av sådana kriterier hade 35 tillräckliga uppgifter för att vi skulle kunna beräkna undvikandekostnaderna.

103 När det gäller de 142 projekt som vi hade alla nödvändiga uppgifter för noterade vi att användningen av effektivitetskriterier vid valet av projekt inte ledde till en betydligt lägre genomsnittlig undvikandekostnad. De projekt som omfattades av sådana kriterier (107) hade en genomsnittlig undvikandekostnad för energi på 34 euro, medan de projekt som inte omfattades av tröskelvärden (35) hade en genomsnittlig undvikandekostnad på 37 euro.

104 Vi analyserade även kopplingen mellan undvikandekostnaderna för koldioxid och fastställandet av kostnadseffektivitetskriterier för koldioxid. Av de 163 projekten omfattades 25 av sådana kriterier. Med hjälp av samma metod som ovan noterade vi att fastställandet av kostnadseffektivitetskriterier för koldioxid inte minskade de genomsnittliga undvikandekostnaderna för koldioxid.

105 Vi drar slutsatsen att användningen av effektivitetskriterier för att begränsa kostnaderna för energibesparingar och koldioxidminskningar inte hade något större inflytande på minskningen av de genomsnittliga undvikandekostnaderna för energi eller koldioxid. Användning av återbetalningstiden som ytterligare kriterium vid valet av projekt skulle däremot ha underlättat kanaliseringen av EU-medel till genomförbara projekt och ökat medlens effektivitet (sänkta kostnader för energibesparingar). I revisionsrättens särskilda rapport 11/2020 rekommenderades en blandning av kriterier för energieffektivitet i byggnader.

106 Användning av dessa prestationskriterier skulle underlätta myndigheternas beslut om lämpligt finansieringsinstrument eller behovet av offentliga medel. För projekt med mycket korta återbetalningstider och låga undvikandekostnader skulle lån ha varit det mest kostnadseffektiva alternativet. Dessa projekt skulle sannolikt ha genomförts även utan EU-bidrag. Däremot anser vi att EU-stöd inte var lämpligt för de minst effektiva projekten (se punkt 94).

Den nuvarande prestationsramen mäter inte EU-finansieringens totala bidrag

107 Kommissionen ska övervaka de operativa programmens resultat i förhållande till vad den förväntade sig att Eruf och Sammanhållningsfonden skulle uppnå genom inriktningen på företags energibesparingsbehov och, på ett mer övergripande plan, energieffektivitetsmålen.

Den gemensamma prestationsramen tillgängliggjorde inte konsoliderad information om output och resultat

108 Genom förordningarna om Eruf och Sammanhållningsfonden för 2014–2020 upprättades en gemensam prestationsram för att övervaka resultaten av EU-finansieringen. För några av EU:s gemensamma investeringsprioriteringar, nämligen energieffektivitet i byggnader och projekt för förnybar energi, fastställdes i

förordningarna en uppsättning gemensamma indikatorer som gör det möjligt att övervaka output och resultat (se [ruta 4](#)).

Ruta 4

Gemensamma indikatorer för energi

Förnybar energi:

- Extra produktionskapacitet för förnybar energi (MW).

Energieffektivitet

- Antal hushåll med förbättrad energiförbrukningsklass.
- Minskning av den årliga primärenergianvändningen i offentliga byggnader (kWh/år).

109 När det gäller energieffektiviteten i företag fastställdes inga särskilda gemensamma indikatorer i förordningen. Enligt kommissionen är det svårt att kvantifiera de energibesparande effekterna av energieffektivitetsåtgärder baserat på en *bottom-up*-beräkning, och en summering av åtgärder kan bara bli en approximering²⁷.

110 Efter att ha godkänt de operativa programmen bedömde kommissionen att de sammanhållningspolitiska medlen skulle bidra till att minska de årliga utsläppen av växthusgaser med omkring 30 miljoner ton koldioxid och att de skulle finansiera energieffektivitet och andra koldioxidsnåla initiativ i omkring 57 000 företag i EU-28²⁸. Denna information gör det inte möjligt att identifiera nyttan av energieffektivitetsprojekten i sig.

111 I avsaknad av gemensamma EU-indikatorer för företags energieffektivitet föreslog de förvaltande myndigheterna programspecifika resultat- och outputindikatorer. De flesta indikatorerna mäter energibesparingar eller minskningen i energiintensitet. Några av myndigheterna använde den gemensamma

²⁷ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar, konsekvensbedömning som åtföljer dokumentet *Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet*, SWD(2016) 405 final, 30.11.2016.

²⁸ *Contribution of the European Structural and Investment Funds to the 10 Commission priorities: Energy Union and Climate*, Europeiska kommissionen, 2015.

prestationsindikator som mäter minskningen av koldioxidutsläppen för att kvantifiera output från energieffektivitetsförbättringar.

112 På operativ programnivå skiljer sig de programspecifika indikatorerna per definition åt från ett program till ett annat (se [ruta 5](#)). Ibland även mellan operativa program i samma medlemsstat (t.ex. Tyskland och Italien). Dessutom är vissa av dem kontextindikatorer som presenterar uppgifter för hela ekonomin och inte output- eller resultatindikatorer för projekten.

Ruta 5

Energieffektivitetsindikatorerna varierar mellan programmen

Exempel på resultatindikatorer:

- Ekonomins energiintensitet, toe/1 000 euro i BNP (Bulgarien).
- Råvaruproduktivitet i löpande priser (BNP/förbrukning av råmaterial), 1 000 euro/ton (Tyskland).
- Slutlig energiintensitet, ktoe/miljoner euro (Spanien).
- Elförbrukning i industriföretag, GWh (Italien).
- Primärenergibesparingar inom företagssektorn (tjänste- och industrisektorn – utanför utsläppshandelssystemet), toe (Cypern).
- Energiintensitet i tillverkningen (i fasta priser 2010), kg oljeekvivalenter/1 000 euro (Lettland).
- Primärenergianvändning, PJ (Ungern).
- Slutlig energianvändning per förädlingsvärde för små och medelstora industriföretag, MWh/miljoner kronor (Sverige).

Exempel på outputindikatorer:

- Antal utförda energibesiktningar (Bulgarien).
- Uppskattad årlig minskning av energianvändningen, GJ (Danmark).
- Minskning av primärenergianvändningen i de subventionerade företagen, kWh/år (Tyskland).
- Minskning av offentliga infrastrukturers och företags slutliga energianvändning, ktoe/år (Spanien).

- Minskning av den årliga primärenergianvändningen i produktionsverksamheter, toe (Italien).
- Energibesparingar för ekonomiska aktörer som får stöd, MWh/år (Lettland).
- Minskning av primärenergianvändningen genom förbättringar av energieffektiviteten med icke återbetalningspliktigt stöd, PJ/år (Ungern).
- Minskad energianvändning inom projektmedverkande företag och organisationer, MWh (Sverige).

113 I linje med de programspecifika outputindikatorerna inkluderade vissa projekt uppskattningar av primärenergibesparingar i sin ansökan, andra projekt inkluderade slutliga besparingar och ytterligare några projekt angav inte vilken typ av uppskattningar de tillhandahöll.

114 Det är inte möjligt att sammanställa outputen och resultaten i deras nuvarande form på EU-nivå eller att få fram information om projektens bidrag till energibesparingskraven, eftersom medlemsstaterna inte samlar in samma typ av uppdelade uppgifter.

115 För programperioden 2021–2027 fastställs i förordningen om Eruf och Sammanhållningsfonden²⁹ gemensamma prestationsindikatorer för energieffektivitet. Det ursprungliga förslaget innehöll flera sådana indikatorer, vilket illustreras i [ruta 6](#), men efter medbeslutandeförfarandet bibehölls i den slutliga texten en indikator som särskilt nämner företag.

²⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1058 av den 24 juni 2021 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden (EUT L 231, 30.6.2021, s. 60).

Ruta 6

Gemensamma indikatorer för energieffektivitet (2021–2027)

Indikatorer som ursprungligen föreslogs av kommissionen ³⁰	Reviderade (slutliga) indikatorer ³¹
a) RCR 26 – Årlig <u>slutlig</u> energiförbrukning (fördelad per bostadshus, andra privata och offentliga byggnader än bostadshus).	a) RCR 26 – Årlig förbrukning av <u>primärenergi</u> (fördelad per: bostäder, offentliga byggnader, företag , andra).
b) RCR 28 – Byggnader med förbättrad energiklassning (fördelad per bostadshus, andra privata och offentliga byggnader än bostadshus).	b) CCO 06 – Investeringar i åtgärder för att förbättra energiprestanda.
c) RCR 30 – Företag med förbättrad energiprestanda.	c) CCR 05 – Besparingar i årsförbrukningen av <u>primärenergi</u> .
d) CCO 06 – Investeringar i åtgärder för att förbättra energieffektivitet.	
e) CCR 05 – Stödmottagare med förbättrad energiklassning.	

CCO: central outputindikator för sammanhållningspolitik.

CCR: central resultatindikator för sammanhållningspolitik.

RCR: gemensam resultatindikator för regionalpolitik.

116 Vi identifierade följande brister i de reviderade indikatorerna:

- a) De gemensamma indikatorerna är inte förenliga med de indikatorer som rapporteras enligt förordningen om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder, som kräver att medlemsstaterna rapporterar primära och slutliga energibesparingar eller primär och slutlig energianvändning (2020 mot 2030).

³⁰ Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden, [COM\(2018\) 372 final](#), 29.5.2018.

³¹ Förordning (EU) 2021/1058.

- b) Om man använder en indikator som mäter primärenergianvändningen (minskningen av den totala energi som behövs) kan förnybara energikällor inkluderas i övervakningen av utgifter för och resultat av energieffektiviseringar. Även om förnybara energikällor minskar den mängd energi som behövs från nätet, använder projekten samma mängd energi för sin verksamhet (slutlig energianvändning).

Enligt uppskattningar kommer EU-finansierade energieffektivitetsprojekt att ge ett blygsamt bidrag till EU:s mål

117 För att bedöma projektens bidrag till energieffektiviteten beräknade vi den uppskattade effekten av de investerade medlen, det vill säga mängden av genererade energibesparingar (MWh). Vi grundade vår bedömning på 142 projekt som vi hade de nödvändiga uppgifterna för.

118 För varje projekt dividerade vi först de totala uppskattade energibesparingarna med det investeringsbelopp som finansierats av EU. Vår beräkning visar att 1 000 euro som investeras i energieffektivitetsprojekt under investeringsperioden i genomsnitt skulle ge energibesparingar på 28 MWh, om förhandsuppskattningarna är korrekta.

119 Vi extrapolerade sedan denna uppskattning till alla energieffektivitetsprojekten i vår databas, eftersom de uppvisade liknande egenskaper som projekten i urvalet. Det totala stödberättigande belopp som investerades i energieffektivitetsprojekten i vår databas uppgick till 3,5 miljarder euro. Vår extrapolering visar att om förhandsuppskattningarna är korrekta skulle de energieffektivitetsprojekt som finansierats av Eruf och Sammanhållningsfonden fram till oktober 2020 ge besparingar på omkring 100 miljoner MWh under projektens livscykel (8,7 miljoner ton oljeekvivalenter (Mtoe)).

120 Projektens genomsnittliga investeringslivslängd är 18 år och den årliga besparingen är således ungefär 0,48 Mtoe. Projekten bidrar därmed med omkring 0,3 % av de besparingsinsatser på 137 Mtoe som krävs för att de nuvarande energieffektivitetsmålen för 2030 ska nås.

Slutsatser och rekommendationer

121 Att förbättra energieffektiviteten är en viktig del i EU:s insatser för att begränsa klimatförändringarna och den europeiska gröna given. Betydande insatser krävs fortfarande för att uppnå de utökade EU-målen för energieffektivitet, och företagen spelar en viktig roll i dessa insatser. Kommissionen och medlemsstaterna är gemensamt ansvariga för att utveckla och införa politiska åtgärder när det gäller energieffektivitet (se punkterna [01–15](#)).

122 Under perioden 2014–2020 tillhandahöll Eruf och Sammanhållningsfonden 2,5 miljarder euro till utvalda insatser för att främja energieffektivitetsåtgärder i företag (se punkterna [14](#) och [15](#)). Medlemsstaterna och kommissionen förvaltar dessa fonder gemensamt (se punkterna [16–20](#)).

123 Vi undersökte om EU:s sammanhållningspolitiska medel användes på ett sunt sätt till satsningar på energieffektivitet i företag. På det hela taget fann vi att de planerade utgifterna inte var väl integrerade i EU:s strategi för energieffektivitet, samtidigt som vissa projekt hade effektivitetsproblem. Medlemsstaterna fastställde effektivitetskriterier för projekt, men dessa ledde inte på egen hand till bättre projekteffektivitet. De förväntade resultaten, som inte fångas upp av den befintliga övervakningsramen, tyder på att projektens bidrag till energieffektivitetsmålen kommer att vara begränsat.

124 Vi övervägde om kommissionen och medlemsstaterna hade bedömt hur EU-medlen bäst skulle användas för att bidra till att energieffektivitetsmålen uppnås. Vi fann att Eruf och Sammanhållningsfonden visserligen erbjuder en möjlighet att medfinansiera energieffektivitet i företag men att kommissionen inte motiverade hur Eruf och Sammanhållningsfonden skulle bidra till att tillgodose de särskilda finansieringsbehoven för energieffektivitet i företag när det gäller totala och offentliga investeringar (se punkterna [34–39](#)).

125 I de operativa programmen fastställs tydliga prioriteringar och mål för energieffektiviteten i företag, men i de flesta fall anges inte det planerade bidraget till genomförandet av de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet (se punkterna [40–45](#)).

Rekommendation 1 – Bedöm de sammanhållningspolitiska medlens potentiella och faktiska bidrag till energieffektiviteten

Kommissionen bör främja en bättre användning av medlen genom att utföra en ordentlig bedömning av

- a) de investerade EU-medlens potentiella bidrag till energieffektiviteten i företag, på programplaneringsstadiet, med beaktande av de behov av offentlig finansiering som uttrycks i de nationella energi- och klimatplanerna,

Tidsram: 2022.

- b) de specifika effekterna av energieffektivitetsprojekt för företag, vid utvärderingen av programperioden 2014–2020.

Tidsram: 2024.

126 Ett litet antal operativa program planerade betydande belopp och andelar av det totala bidraget från Eruf och Sammanhållningsfonden för att förbättra energieffektiviteten i företag på nationell eller regional nivå. Dessa program hade även en större andel medel för vilka projekt valts ut jämfört med övriga program (se punkterna [46–51](#)).

127 Vi fann att medlemsstaternas myndigheter främst använde bidrag. Myndigheterna motiverade inte sitt val av typen av ekonomiskt stöd i de operativa programmen. Det är inte möjligt att fastställa i vilken utsträckning projekten skulle ha genomförts utan EU-stöd, men den information vi fick från stödmottagarnas svar tyder på att en knapp majoritet av projekten kunde ha gjort det. Offentliga bidrag tillhandahöll omkring hälften av den totala projektinvesteringen, och EU (Eruf och Sammanhållningsfonden) stod för den största delen av det offentliga stödet (se punkterna [52–64](#)).

128 Vi bedömde även om medlemsstaternas förfaranden gjorde det möjligt att välja ut effektiva projekt. Vi fann att urvalsprocessen i allmänhet främjade effektiva projekt, även om vissa brister påverkar programmens övergripande prestation.

129 Vi fann att de flesta medlemsstater krävde att företagen skulle lämna in validerade uppskattningar av energibesparingar och att de i ett fåtal fall till och med erbjöd ekonomiskt stöd för förhandsenergibesiktningar till dessa företag. Efterhandsvalideringar av projektresultaten var mindre frekventa (se punkterna [67–73](#)).

130 De flesta förvaltande myndigheter krävde i allmänhet att projekten skulle uppfylla miniminormer för energibesparingar och energiprestanda, även där det saknades effektivitetsstandarder för företag på EU-nivå. Ambitionsnivån för dessa krav varierade, men de flesta främjade betydande besparingar. Vi fann även att vissa medlemsstaters myndigheter hade fastställt effektivitetskriterier för investeringarna (se punkterna [74–80](#)).

131 På det hela taget verkade projekten vara effektiva: mediankostnaden för att uppnå energibesparingar var lägre än medianpriset för elektricitet i medlemsstaterna, även om effektiviteten var lägre än Deep-riktmärket (se punkterna [81–88](#)).

132 Finansiella indikatorer användes sällan vid valet av projekt, trots att de flesta stödmottagare hade använt sådana. Vi noterade att för en tredjedel av projekten var återbetalningstiderna längre än investeringens livslängd, vilket innebär att de inte var effektiva (se punkterna [89–94](#)).

133 Genom att analysera hur mycket återbetalningstiderna påverkar kostnaden för att spara energi noterade vi att mycket långa återbetalningstider, det vill säga längre än investeringens livslängd, innebär betydligt högre kostnader för att uppnå energibesparingar (se punkterna [95–100](#)). Fastställandet av effektivitetskriterier för energi- och koldioxidkostnader minskade inte den genomsnittliga kostnaden för besparingarna nämnvärt (se punkterna [101–103](#)).

134 Att använda återbetalningstider skulle ha varit effektivare och kunde ha bidragit till att identifiera lämpliga finansieringsinstrument. Projekt med mycket korta återbetalningstider och låga undvikandekostnader skulle sannolikt ha genomförts även utan EU-bidrag, och de kunde ha finansierats genom lån (se punkterna [99](#) och [106](#)). Enligt den nya förordningen om gemensamma bestämmelser ska myndigheterna motivera sitt val av finansieringsinstrument för de nya operativa programmen (se punkt [53](#)).

Rekommendation 2 – Kontrollera om valet av finansieringsinstrument motiveras på lämpligt sätt

Kommissionen bör kontrollera om medlemsstaterna har motiverat valet av finansieringsinstrument på lämpligt sätt i sina programförslag och att bidrag inte används där finansieringsinstrument skulle vara lämpligare.

Tidsram: 2022.

135 EU-stöd bör inte tillhandahållas i de fall där återbetalningstiderna är mycket längre än investeringens livslängd, vilket innebär att projekten är mindre effektiva och sannolikt inte ekonomiskt bärkraftiga (se punkt **106**). Detta var fallet för en tredjedel av de projekt som vi hade uppgifter för (se punkt **94**).

136 Slutligen bedömde vi om projektresultaten visar på förbättringar av energieffektiviteten i företag baserat på indikatorer och på vår egen analys.

137 Att förbättra energieffektiviteten i företag är en prioritering som fastställts på EU-nivå, men trots det finns det inga gemensamma indikatorer som mäter output och resultat i detta avseende för perioden 2014–2020. Indikatorer som mäter antalet företag med koldioxidsnåla investeringar eller minskade koldioxidutsläpp gäller för flera prioriteringar, och det går inte att identifiera output och resultat för energieffektivitetsprioriteringen i sig (**108–110**). Medlemsstaterna fastställer programspecifika indikatorer, men deras output och resultat kan inte aggregeras på EU-nivå (se punkterna **111–114**).

138 Genom lagstiftningen om de sammanhållningspolitiska fonderna för 2021–2027 infördes gemensamma energieffektivitetsindikatorer (se punkt **115**). De är dock inte förenliga med EU:s övriga rapporteringskrav, såsom förordningen om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder, som är mer detaljerad. De nya indikatorerna gör det möjligt för myndigheterna att betrakta förnybara energikällor som investeringar i energieffektivitet, vilket påverkar klimatspårningen och övervakningen av utgifterna för energieffektivitet (se punkt **116**).

139 Slutligen uppskattade vi att de energibesparingar som genereras av de medfinansierade projekten bidrar med en begränsad andel på omkring 0,3 % till de totala energibesparingar som krävs fram till 2030 (se punkterna **117–120**).

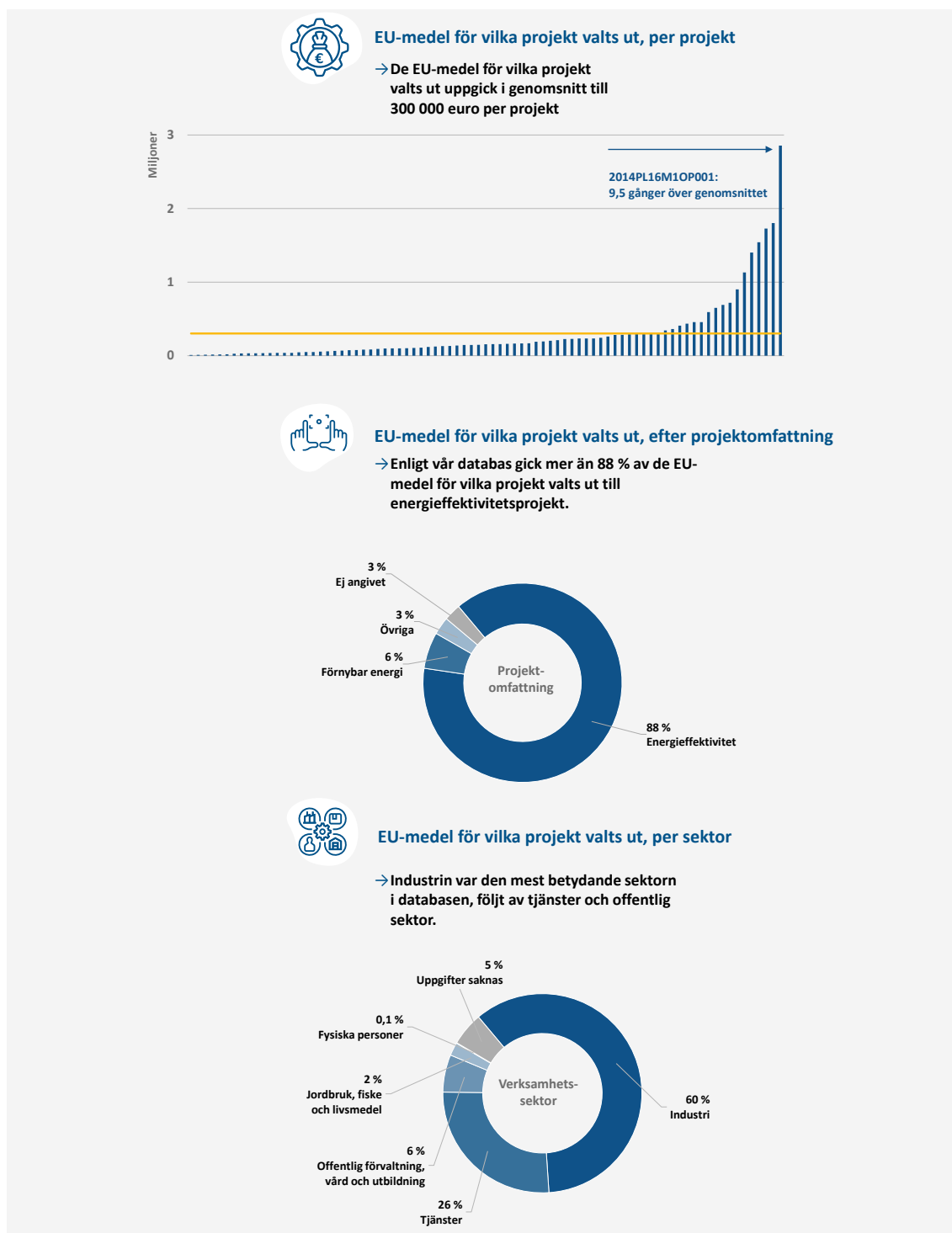
Denna rapport antogs av revisionsrättens avdelning I, med ledamoten Samo Jereb som ordförande, i Luxemburg den 24 november 2021.

För revisionsrätten

Klaus-Heiner Lehne
ordförande

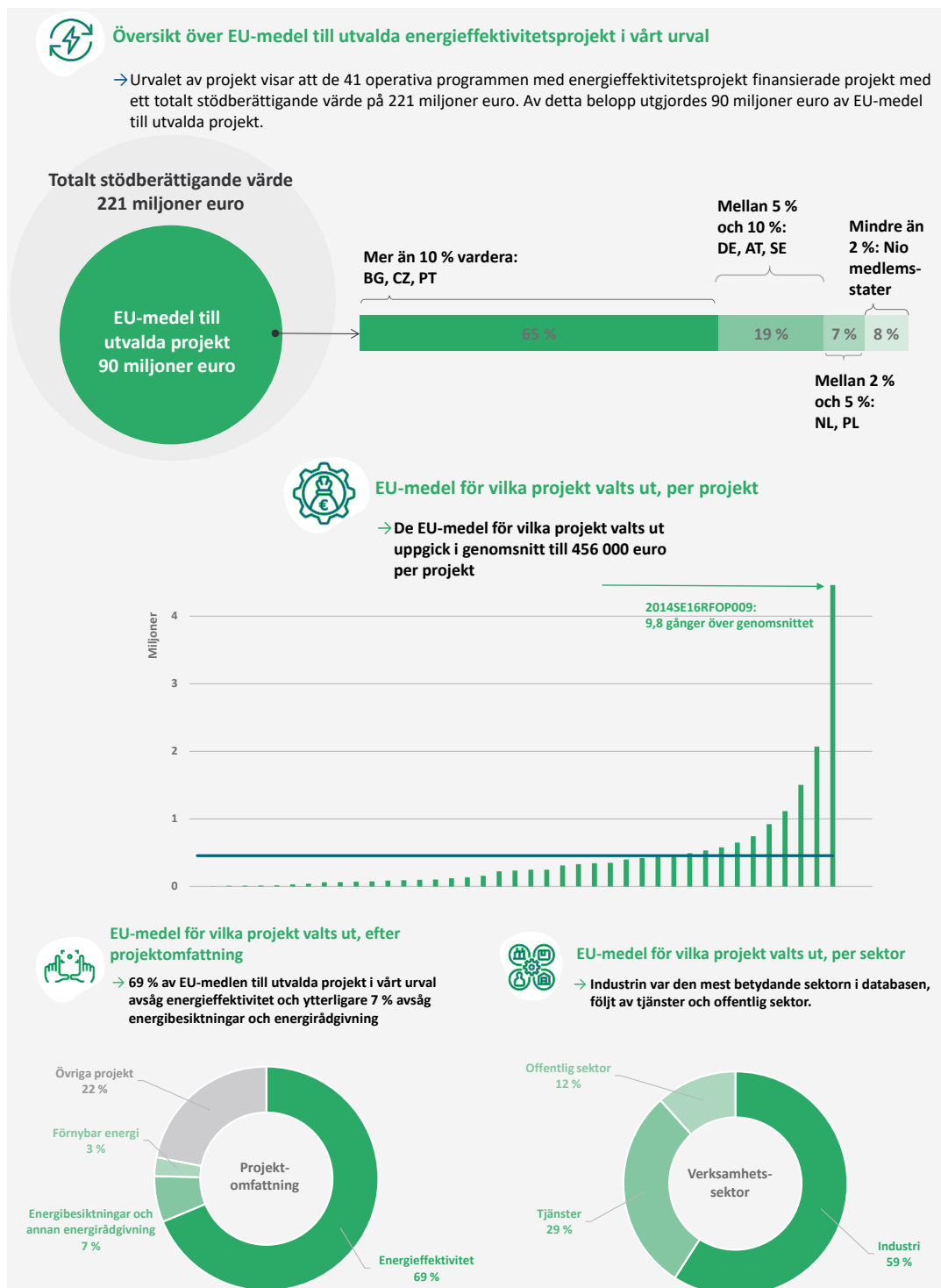
Bilagor

Bilaga I – Analys av projekt i databasen

Källa: Revisionsrätten, på grundval av projektförteckningar från de förvaltande myndigheterna.

Bilaga II – Urvalskarakteristika

Källa: Revisionsrätten, på grundval av projekten i urvalet.

Akronymer och förkortningar

BNP: bruttonationalprodukt.

Deep: *De-Risking Energy Efficiency Platform*.

Eruf: Europeiska regionala utvecklingsfonden.

GWh: gigawattimme.

koe/\$2015p: kilogram oljeekvivalenter i 2015 års priser, uttryckt i US-dollar.

MWh: megawattimme.

PJ/GJ: petajoule/gigajoule.

SMF: små och medelstora företag.

(M)(k)toe: (miljon(er))(tusen) ton oljeekvivalenter.

Ordlista

Deep: plattformen *De-Risking Energy Efficiency Platform*, ett initiativ med öppen källkod för att uppgradera investeringarna i energieffektivitet i Europa genom bättre utbyte och transparent analys av befintliga projekt.

energibesiktning: enligt energieffektivitetsdirektivets definition ett systematiskt förfarande i syfte att få adekvat kunskap om den befintliga energianvändningen, fastställa och kvantifiera kostnadseffektiva energibesparingsmöjligheter samt rapportera om resultaten.

energibesparingar: en mängd sparad energi som fastställs genom mätning och/eller uppskattning av användningen före och efter genomförandet av en åtgärd för att förbättra energieffektiviteten, med normalisering för yttre förhållanden som påverkar energianvändningen.

energieffektivitet: förhållandet mellan produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och insatsen av energi, enligt energieffektivitetsdirektivet, 2012/27/EU.

energiintensitet: förhållandet mellan den inhemska bruttoenergianvändningen och bruttonationalprodukten, beräknat för ett kalenderår.

energiproduktivitet: ett mått på den ekonomiska fördel vi får av varje energienhet som vi använder; den beräknas genom att dividera den totala ekonomiska produktionen (t.ex. BNP) med den mängd energi som förbrukas (t.ex. ton oljeekvivalenter); den ger en bild av energianvändningens grad av frikoppling från BNP-tillväxten.

förbättring av energieffektiviteten: en ökning av energieffektiviteten till följd av tekniska, beteendemässiga och/eller ekonomiska förändringar.

förvaltande myndighet: de regionala eller nationella myndigheter som förvaltar de operativa programmen och som har det huvudsakliga ansvaret för att Eruf eller Sammanhållningsfonden genomförs på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

medlemsstater: de 27 medlemsstaterna i Europeiska unionen 2021.

modelleringsverktyget Primes: en modell av EU:s energisystem som ger prognoser på medellång och lång sikt från och med 2010 och fram till 2030.

operativt program: det programdokument som anger investeringsprioriteringar, särskilda mål, resultat och outputindikatorer och som fastställer det förvaltnings- och

kontrollsystem som inrättas för att säkerställa ett effektivt och ändamålsenligt genomförande av Eruf eller Sammanhållningsfonden.

primärenergianvändning: den inhemska bruttoanvändningen, exklusive annan användning än energi.

slutlig energianvändning: all energi som levereras till industrin, transporter, hushåll, tjänster och jordbruk; undantag gäller för leveranser till energiomvandlingssektorn och energiindustrierna själva.

undvikandekostnad: kostnaden för att spara (undvika) en MWh i energianvändning (euro).

Kommissionens svar

<https://www.eca.europa.eu/sv/Pages/DocItem.aspx?did=60620>

Tidslinje

<https://www.eca.europa.eu/sv/Pages/DocItem.aspx?did=60620>

Vi som arbetat med revisionen

I våra särskilda rapporter redovisar vi resultatet av våra revisioner av EU:s politik och program eller av förvaltningsteman som är kopplade till specifika budgetområden. För att uppnå så stor effekt som möjligt väljer vi ut och utformar granskningsuppgifterna med hänsyn till riskerna när det gäller prestation eller regelefterlevnad, storleken på de aktuella intäkterna eller utgifterna, framtida utveckling och politiskt intresse och allmänintresse.

Denna effektivitetsrevision utfördes av revisionsrättens avdelning I, Hållbar användning av naturresurser, där ledamoten Samo Jereb är ordförande. Revisionsarbetet leddes av ledamoten Samo Jereb med stöd av Kathrine Henderson (kanslichef) och Jerneja Vrabič (attaché), Emmanuel Rauch (förstachef), Oana Dumitrescu (uppgiftsansvarig) och Lorenzo Pirelli, Lucia Rosca, Asimina Petri, Malgorzata Frydel, Timo Lehtinen och Nicholas Edwards (revisorer). Marika Meisenzahl stod för den grafiska designen.

Bakre raden (från vänster): Lorenzo Pirelli, Lucia Rosca, Emmanuel Rauch, Malgorzata Frydel, Nicholas Edwards.

Främre raden (från vänster): Asimina Petri, Timo Lehtinen, Oana Dumitrescu, Samo Jereb, Marika Meisenzahl.

UPPHOVSRÄTT

© Europeiska unionen 2022.

Europeiska revisionsrättens policy för vidareutnyttjande av handlingar regleras av [Europeiska revisionsrättens beslut nr 6-2019](#) om öppen datapolitik och vidareutnyttjande av handlingar.

Om inget annat anges (t.ex. i enskilda meddelanden om upphovsrätt) omfattas revisionsrättens innehåll som ägs av EU av den internationella licensen [Creative Commons Erkännande 4.0 \(CC BY 4.0\)](#). Det innebär att vidareutnyttjande är tillåtet under förutsättning att ursprunget anges korrekt och att det framgår om ändringar har gjorts. Vidareutnyttjas materialet får handlingarnas ursprungliga betydelse eller budskap inte förvanskas. Revisionsrätten bär inte ansvaret för eventuella konsekvenser av vidareutnyttjande.

När enskilda privatpersoner kan identifieras i ett specifikt sammanhang, exempelvis på bilder av revisionsrättens personal eller om arbete av tredje part används, måste tillstånd inhämtas med avseende på de ytterligare rättigheterna. Om tillstånd beviljas upphävs det allmänna godkännande som nämns ovan, och eventuella begränsningar av materialets användning måste tydligt anges.

För användning eller återgivning av innehåll som inte ägs av EU kan tillstånd behöva inhämtas direkt från upphovsrättsinnehavarna.

Programvara eller handlingar som omfattas av immateriella rättigheter, till exempel patent, varumärkesskydd, mönsterskydd samt upphovsrätt till logotyper eller namn, omfattas inte av revisionsrättens policy för vidareutnyttjande eller av licensen.

EU-institutionernas webbplatser inom domänen europa.eu innehåller länkar till webbplatser utanför den domänen. Eftersom revisionsrätten inte kontrollerar dem uppmanas du att ta reda på vilken integritets- och upphovsrättspolicy de tillämpar.

Användning av Europeiska revisionsrättens logotyp

Europeiska revisionsrättens logotyp får inte användas utan Europeiska revisionsrättens förhandsgodkännande.

PDF	ISBN 978-92-847-7315-2	ISSN 1977-5830	doi:10.2865/347544	QJ-AB-22-002-SV-N
HTML	ISBN 978-92-847-7292-6	ISSN 1977-5830	doi:10.2865/881	QJ-AB-22-002-SV-Q

Energieffektivitet är en avgörande faktor för att EU ska kunna bli koldioxidneutralt senast 2050. Vi analyserade projekt som rörde energieffektivitet i företag och som hade medfinansierats med sammanhållningspolitiska medel. Vi konstaterade att kommissionen inte hade bedömt företagens potentiella energibesparingar eller finansieringsbehov och att det inte specificerades i programmen hur medlen skulle bidra till energieffektivitetsprioriteringarna. Bidraget går inte att mäta med hjälp av indikatorer i efterhand, men vi uppskattade det till 0,3 % av de insatser som krävs fram till 2030. Investeringarna i energieffektivitet var i allmänhet effektiva. Om finansiella indikatorer hade använts i urvalsprocessen hade man kunnat undvika viss ineffektivitet och göra ett bättre val av finansieringsinstrument. Vi rekommenderar att kommissionen klargör EU-medlens bidrag och kontrollerar om valet av finansieringsinstrument är lämpligt.

Revisionsrättens särskilda rapport i enlighet med artikel 287.4 andra stycket i EUF-fördraget.

EUROPEISKA
REVISIONSRÄTTEN

Europeiska unionens
publikationsbyrå

EUROPEISKA REVISIONSRÄTTEN
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURG

Tfn +352 4398-1

Frågor: eca.europa.eu/sv/Pages/ContactForm.aspx
Webbplats: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors